N°. 48. Donderdag 9 Februari 1905. 4de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging OOST EN WEST.

Abonnementsprijs per jaar.
Vrij aan huis of franco per post binnenland *bij vooruitbetaling*. f 1.50
Voor Oost-Indië en het Buitenl. » 2.50
Afzonderlijke nummers. . . . » 0.05

Prijs der advertentiën.
Per regel . . . . f 0.10
Bij plaatsing van 300 regels . - 0.09
» » » 1000 » . - 0.08
» » » 3000 » . - 0.07

Mededeelingen of **Ingezonden Stukken** moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan den *Voorzitter*, G. E. V. L. VAN ZUYLEN, **7a Heerengracht** of aan den *Wnd Secretaris*, H. L. VORSTENBOS, **42 Witte de Withstraat**, beiden Den Haag.
Voor de **Administratie**, ook wat betreft **Abonnement** en **Verandering van woonplaats**, wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, **212 Riouwstraat.**
voor **Advertentiën** tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG" ***Haagpoort 4***, beiden Den Haag.

Dit nummer bestaat uit Twee Bladen.

Het hoofddoel der Vereeniging is:
Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indiën onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleenen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

Inhoud van dit nummer.

W. VAN ESVELD. †

Op den 2 Februari 1905 overleed te Amsterdam, in den ouderdom van ruim 60 jaren, de Hoofd-Directeur der Surinaamsche Bank, de heer WOUTERUS VAN ESVELD, lid van het Hoofdbestuur onzer Vereeniging en van het Bestuur der Afdeeling Amsterdam.

Volkomen instemmende met het doel en het streven van „Oost en West", verklaarde hij enkele jaren geleden, reeds dadelijk na zijne terugkomst in Nederland, zich bereid om daaraan een werkzaam deel te nemen en in het Bestuur de verbindingslijn te vormen tusschen Nederland en Suriname.

De heer van Esveld, te Amersfoort geboren, begon zijne levensloopbaan bij het onderwijs, doch veranderde spoedig van vak en werd telegrafist. Hij bekleedde eenigen tijd de betrekking van Directeur van Post en Telegraaf te Hengelo en werd van daar geroepen tot een belangrijken arbeid bij de Rijks-Postspaarbank. In 1882 nam hij de benoeming aan tot Directeur der Surinaamsche Bank en vertrok per zeilschip — toen nog de eenige reisgelegenheid voor de West — naar Paramaribo.

Hoe hij bij die Bank, staande op den hoogsten sport, ieders vertrouwen won door zijnen ijver, zijne kennis van zaken en zijne hulpvaardigheid, en daarenboven nog tijd vond om tal van nuttige instellingen in Suriname te steunen, werd op den doodenakker, bij het laatste afscheid, treffend uiteengezet.

Het Bestuur onzer Afdeeling Amsterdam was bij de begrafenis vertegenwoordigd door Mr. J. W. Sikman en den Secretaris, den heer P. L. van Genderen.

Namens de Vereeniging wijden wij hier een waardeerend woord aan de nagedachtenis van dezen eenvoudigen, maar hoogst verdienstelijken man, die in menig opzicht zeer zal worden gemist.

Mededeelingen.

I. van „Moederland en Koloniën".

„Oost en West" kreeg de volgende opgave van de samenstelling van het Bestuur van bovengenoemde Vereeniging.

Voorzitter,	J. W. STEMFOORT.
Ondervoorzitter,	G. A. SCHERER.
Secretaris,	J. L. SWART.
Penningmeester,	P. M. E. SOETERS.
Leden,	JHR. J. P. J. V. D. DOES DE BYE.
	P. J. KOOREMAN.
	G. NYPELS.

II. Van het Indisch Genootschap.

ALGEMEENE VERGADERING.

Dinsdag 14 Februari 1905.

des avonds te acht uur, in het lokaal van het Genootschap, v. Galenstraat 14.

Onderwerp van behandeling:

Regeerings-inmenging in Indië.

In te leiden door den heer R. A. KERN, Controleur B.B.

Leden, die belangstellenden wenschen te introduceeren, vervoegen zich tot den Secretaris, Balistraat 66, die tot de uitgifte van een beperkt getal kaarten gemachtigd is.

III. Vereeniging voor de Staathuishoudkunde en Statistiek.

In de OCTOBER-VERGADERING te Rotterdam is aan de orde gesteld de vraag: **welke regeeringsmaatregelen nopens de nijverheid op Java, zijn in het belang der inlandsche bevolking te nemen?**

Praedviezen zullen worden uitgebracht door de Heeren J. HOMAN VAN DER HEIDE, H. H. VAN KOL en MR. P. MACLAINE PONT.

Week-Overzicht.

Uit de Pers. Indië's geldnood een legende. *Alg. Hbl.* 25 Jan. Emigratie *N. R. C.* 26 en 27 Jan. Het besluit van Moederland en Koloniën *Tijd* van 31 Jan. Belasting op Sumatra's Westkust *Alg. Hbl.* van 30 Jan. Kolenspoor naar Sumatra's Oostkust *Alg. Hbl.* van 1 dezer.

In zijn nummer van den 25en Januari ll. wijst het *Hbl.* er op, dat tegenover Indië's schuld, ad 120 millioen op 't einde van 1904, een bezit aan staatsspoorwegen stond ad 170 millioen en vervolgt dan:

„En wanneer dan het moederland in 1883 en 1898 de leeningen voor Indië geheel voor zijne rekening genomen had, gelijk o. i., nadat uit Indische gelden 236 millioen nationale schuld was afgelost en 53 millioen voor den bouw van spoorwegen in Nederland was besteed, niet meer dan fatsoenlijk was geweest, — dan zou in Indië heel wat meer in het belang der economische ontwikkeling des volks gedaan kunnen zijn, dan thans geschiedde...... zonder dat onze koloniën met eenige schuld zouden zijn belast!

„Naar onze meening zou het veel verkieslijker geweest zijn, indien men de verschillende buitengewone uitgaven — o. a. den geheelen Atjeh-oorlog! — niet uit de gewone inkomsten had betaald, en voor een deel de daarvoor uitgegeven gelden uit leeningen had bestreden; men had dan des te meer kunnen doen tot blijvende bevordering van de volkswelvaart...... Maar hoe men daarover nu denke, vast staat: dat op dit oogenblik de Indische financiën volkomen in orde zijn, *dat Indië meer bezittingen dan schulden heeft*.

„Laat men dus toch eenmaal eindigen met de klachten over de jaarlijksche begrootings-tekorten, over den „zorgwekkenden toestand" der Indische geldmiddelen, — want men doet met de verspreiding van dergelijke legenden volstrekt geen goed aan Indië, — veeleer kwaad, omdat men er het verkrijgen der voor buitengewone uitgaven noodige gelden door tegenhoudt en bemoeilijkt."

Waar wij ons verheugen in het *Hbl.* hoe langer hoe meer een medestander te ontmoeten, dienen wij toch te waarschuwen tegen 't optimisme dat voor onkundigen uit de goed bedoelde slotaanbeveling zou kunnen voortvloeien.

Zoolang eene vrij zwaar drukkende landrente en verplichte heerendiensten nog noodig zijn om de begrooting zooveel mogelijk sluitend te maken, is de toestand zeker nog zorg-vorderend.

In de *Nieuwe Rott.* van 26 en 27 Januari ll. zet X. een plan uiteen, om den in uitzicht gestelden spoorweg-aanleg in het Tamiangsche dienstbaar te maken aan een proef van emigratie, en nederzetting der voor den aanleg aan te voeren arbeiders.

De kosten van deze proef, waarbij op den aanvoer van 2500 mannen, 600 vrouwen en 1200 kinderen wordt gerekend, worden door den schrijver gesteld op f 62,000, waarvan dan nog 'n bedrag van f 100,000 behoort te worden afgetrokken, als aan den spoorwegaanleg ten goede komende, door de beschikking over ter plaatse aanwezige arbeiders.

Ons bestek laat niet toe het plan hier te bespreken. Wij wijzen er echter slechts op, dat b.v. onder de becijfering der onkosten niets, tenzij onder „onvoorziene uitgaven", uitgetrokken is voor geneeskundige behandeling en verpleging, die toch bij zulke proef wel degelijk in 't oog behooren te worden gehouden.

Wij verwijzen dus onze lezers, die in de onderwerpelijke zaak, voor Java van zoo groot gewicht, belang stellen, naar de, door ons genoemde nummers van het rotterdamsch orgaan.

Wij vreezen de zucht van *De Tijd* naar koloniale specialiteiten voor de katholieke partij te hebben overschat. In haar nummer van den 31sten Januari ll., valt zij Moederland en Kolonien aan, wegens het door die vereeniging genomen besluit, om eventueel de candidatuur van den heer Pijnacker Hordijk in den Haag III te steunen. Zij ziet hierin slechts den steun aan 'n partijman verleend en richt daarbij „een kort, rustig woord tot de neutrale vereenigingen, die met politiseeren werkelijk meenen haar doel te dienen". We ontleenen daaraan, om de gedachte te bepalen, het volgende:

„En dan mogen zij allereerst bedenken, dat de leden, die zij in haar midden krijgen, „im Grossen und Ganzen", niet louter eenzijdige menschen zijn; geen maniakken, die slechts met één idée fixe zijn behept. Laten we een winkeliers-vereeniging als voorbeeld nemen. Zeker, de leden daarvan hebben gemeenschappelijke belangen, samenvallende oogmerken. Maar zou, bij kalm nadenken, iemand zoo eenvoudig zijn om te meenen, dat een winkelier, toetredende tot het lidmaatschap van zulk een vereeniging, daarmede al zijn denkbeelden en inzichten, zijn gansche hoogere overtuiging buiten de deur werpt? Zelfs onder de materialistisch-gezinden van onzen tijd zullen er in ons eerlijk land toch maar zeer weinigen gevonden worden, die heel hun „standpunt" in abstracte dingen veil hebben voor eenig geldelijk profijt. Ten slotte is men toch niet vereenigingsman op de eerste plaats, en christen, vrijzinnige of socialist op de tweede, — maar is een ieder geheel van zijne persoonlijke zienswijs doordrongen, en is het vak- of amateursbelang, dat men in zijne vereeniging nastreeft, voor ieder man van beginsel en karakter meer secundair".

Vak- of amateurbelang! 't Kasteel van Aemstel zingt al 'n zonderlinge wijze om specialiteiten te lokken, die, bij de noodige kennis, werkelijk hart voor de koloniale zaak hebben en voldoende beginselen en karakter bezitten, genoegzaam „maniak" dus zijn, om in *die* zaak 'n hoofdbelang voor ons land te zien!

In het *Alg. Hbl.* van 30 Januari en 1 dezer treffen we eenige beschouwingen aan, naar aanleiding van het in onze beide vorige nummers opgenomen artikel over Sumatra's Westkust. Wij moeten, met 't oog op de ditmaal beschikbare plaatsruimte, hen, die in deze quaestie belang stellen, naar de genoemde nummers van 't *Handelsblad* verwijzen.

Tot ons leedwezen zijn in het verslag van de door den heer Martijn in M. en K. gehouden lezing, bij vermelding van het uit ons blad aangehaalde, de, echter wel door den spreker genoemde, cursiveeringen weggebleven. Ware dit niet het geval, dan zou onzen lezers dadelijk zijn gebleken, dat des „chirurgen zekere hand" hem hier al vast in den steek heeft gelaten. Er was in 'n handelsberichtje sprake van den meer en meer ontwakenden ondernemingsgeest onzer handelaren, die we daarom zoo langzamerhand aan den Jan Saliegeest meenden te zien ontgroeien. De heer M. maakt er van, alsof we te kennen wilden geven, dat voor ons, de door het bestuur over Indië betrachte wijze om dien ondernemingsgeest op te wekken, als 't ware voorbeeldig zou zijn. Een vergissing is menschelijk, waarom dus ook niet voor 'n chirurg op koloniaal-economisch gebied, voor wien, trouwens, na 30jarige practijk, het verschil tusschen vrijhaven- en tolgebied eene openbaring bleek.

Oost-Indische berichten.

Blijkens een draadbericht aan de *N. R. Ct.* schijnen de plannen voor een aanstaande expeditie naar **Boni** vastere vormen aan te nemen. Den 6den Februari zou resident Brugman met 30 man per *Borneo* naar Kendari, gelegen aan de baai van dien naam, vertrekken, om den bonischen prins Pa-Tanfa en 70 volgelingen te arresteeren op die plaats, waar zij 't de bevolking lastig maken.

De voornaamste grief tegen den vorst van Boni op 't oogenblik is, dat hij zich telkens wederrechtelijk bemoeit met de aangelegenheden van naburige rijkjes en de bevolking daar lastig valt en plaagt. Alle pogingen om hem tot rede te brengen, schijnen mislukt te zijn en daarom achten wij het geseinde feit van een ernstige beteekenis, als 't ware gelijk staande met een uitdaging, als voorbode der aanstaande expeditie. Blijkens het *Soer. Hbl.* zal vermoedelijk de aanval van de Westzijde plaats hebben, van waar men de Boniërs door de nauwe bergpassen, die men daar aantreft, in de vlakte zal trachten te jagen. Indertijd zijn door den kapitein van den generalen staf Piera verscheidene detailkaarten van het vlakke gebied gemaakt en wordt verondersteld, dat men op dit terrein, evenals in Atjeh, met marechaussee-colonnes zal gaan ageeren, welke actie door een andere van den zeekant en het Oosten ondersteund zou kunnen worden. De vorstin van Goa, die waardevolle eigendommen in Makasser bezit, zal zich wel goed bedenken, alvorens zij de Boniërs de behulpzame hand reikt. Bovendien staat het vrij vast, dat de bevolking van Goa ons welgezind is. Anders is 't gesteld met de vorstin van Loewoe, die verdacht wordt meer vriendschappelijke betrekkingen te onderhouden met den Vorst van Boni. Deze moet over ruim 800 Beaumont-geweren beschikken, zoodat de tegenstand, door hem geboden, wel eens ernstig kon worden. Hiertegenover staat echter, dat een groot gedeelte zijner onderdanen onder gouvernementsgezag zouden komen.

Niet onwaarschijnlijk zal ook de Radja van het balische landschap **Badoeng** tot de orde moeten worden geroepen. Het *Soer. Hbl.* weet te vertellen, dat dit potentaatje en zijn onderdanen zich aan verschillende euveldaden hadden schuldig gemaakt. Allereerst heeft de, strandbevolking den schoener Iri Koemoeta, die strandde leeggeplunderd en van het geroofde, waarvoor de radja aansprakelijk is, niets willen teruggeven. Verder zijn de bakens bij de kust, aangebracht door de Van Gogh, op last van den radja weggenomen. Dan is een hadji, wiens houding den vorst niet aanstond, gekrist en ten slotte is een chinees, die opkwam voor een broer, getjingtjangd.

Met al deze feiten houdt de sluiting van Badoeng voor het scheepvaartverkeer verband.

Het voorschrift op de **saluutschoten** zal worden gewijzigd. Voortaan zullen op den geboortedag van H. M. de Koningin en op dien van H. M. de Koningin Moeder en van den Prins gemaal resp. de 101 en 33 saluutschoten alleen worden gedaan op de gewenschte hoofdplaatsen: Batavia, Suriname, Soerabaja, Solo en Djokja.

Door de *Javabode* wordt medegedeeld, dat het gerucht loopt, dat bij de nieuwe formatie van het leger het aantal officieren zal worden ingekrompen tot drie hoofdofficieren en achttien kapiteins der infanterie. Voornamelijk

FEUILLETON.

De Hechtste Band.

Naar den Engelsch-Indischen roman van ALICE PERRIN,
door N. v. Z.

Vervolg Hoofdstuk XIV.

„Dit is niet denzelfden weg, als dien, waarlangs wij gekomen zijn", zeide Selma tot Paul, nadat zij eenigen tijd over een stoffigen straatweg hadden gereden. Sedert zij het huis der Christians verlieten, had geen van beiden nog een woord gesproken, en nu gingen zij door een vieze achterbuurt der oude stad; naakte kinderen speelden in de droge greppels naast gladakkers, te midden van vruchtenschillen en hoopen lompen; slecht gekleede inlanders slenterden midden over den smallen weg, alsof 't hen niet schelen kon, zoo zij overreden werden; bedelaars kropen jammerend naar het rijtuig en smeekten om een aalmoes; tegen de huizen leunden kleine kraampjes, bestaande uit een paar bamboe-palen met een rieten dak er op, zoodat de waren niet alleen onvoldoend tegen de zon beschermd, maar ook met stof en vliegen overdekt waren. Alles zag er even treurig uit.

„Neen", antwoordde Paul, op neerslachtigen toon; „ik weet wel, dat dit niet denzelfden weg is, als dien, waarlangs wij gekomen zijn, maar ik had nog geen lust om terug te keeren. Ik zou zoo graag eens naar de rivier toe gaan en ik geloof, dat deze weg er ons heen voert. Die kamer van [illegible] moet mij uit den geest. Je weet niet, hoe vreeselijk ik 't vond, je daar tusschen die menschen te zien zitten en dan te weten, dat zij mijne naaste bloedverwanten zijn! Ik had mij den toestand niet genoeg ingedacht en besefte toen eerst welk een onmetelijkheid er ligt tusschen mijn vrouwtje en hen. En nu denk ik: zou ik niet beter doen met, om harentwil, den raad van Goring op te volgen en deze provincie te ontvluchten". Eén oogenblik flikkerde er een straal van hoop in Selma's hart. „Had ik alleen rekening te houden met mijzelven, dan zou ik natuurlijk niet aarzelen te blijven, na hetgeen Goring van morgen tot mij zeide — al was 't alleen uit zelfvoldoening om hem te bewijzen, dat er ook uitzonderingen zijn op zijne uit bekrompenheid geboren stelregels."

„Wat heeft hij gezegd?"

„O, van allerlei, dat mij hoe langer hoe vaster deed besluiten om op mijn stuk te blijven staan. Hij is nu hier aangesteld als bestuurder over een district, dat veel grooter is dan twee Engelsche graafschappen te zamen, over duizenden menschen dus, en toch schijnt hij niets te weten van de groote wijsheid en de eeuwige waarheid, die aan het volksbestaan hier ten grondslag liggen. Hij beschouwt de inlanders als niets anders dan „zwarten," buitgemaakte slaven, onwetende, zeer laagstaande, verdorven leden van het menschdom, die nooit te gelooven of te vertrouwen zijn, en bestuurd kunnen worden door iemand, die hen begrijpt noch liefheeft. Hij haat dit land en beschouwt zijne betrekking alleen als een middel tot het verkrijgen van een goed pensioen en tot het aanleggen van een flinken spaarpot, dien hij zoo spoedig mogelijk elders hoopt te kunnen verteren."

Eén oogenblikje kwam Selma in de verzoeking om van zijne aarzeling in haar eigen voordeel gebruik te maken. Een klein weinigje aandrang, een enkele klacht zou voldoende zijn geweest, om haar te bevrijden van een last, die, zooals zij vooruit voelde, hoe langer hoe drukkender zou worden; zou haar op mijlen afstands verwijderen van de familie Christian; Indië misschien voorgoed doen verlaten, waardoor zij langzamerhand geheel zou vergeten, dat Paul in dit land thuis behoort. Zij had een grooten afschuw van het vuil, de loomheid en al de uiterlijke ziekteverschijnselen, die zij overal om zich heen zag, terwijl zij de nauwe straten doorreden en kon de geuren, die tot haar opstegen, niet verdragen. De pracht van kleurenschakeeringen in dit zonnige landschap zeide haar niets, evenmin als de schoonheid van lijn der onregelmatige, witte huizen tegen den schitterenden en blauwen hemel en de schilderachtigheid dier slenterende inlanders in hun veelkleurigen tooi. Zij dacht aan haar schoonmoeder en aan al die indo-europeesche familieleden, samenwonend in die kleine woning, hoe onsmakelijk en weinig aantrekkelijk zij er uitzagen, hoe vreemd hunne gewoonten zijn, die noch Oostersch noch Westersch kunnen heeten! Zij zag op tegen den strijd, dien zij maanden, jarenlang zou hebben te voeren, en zij was op het punt om uit te roepen, dat zij er niet tegen opgewassen was; dat zij evenals de Gorings, Indië haatte, een aangeboren afkeer had van de inlanders en dus innig dankbaar zou zijn, als zij Indië nooit meer terug zou zien.

„Ik voer een zwaren tweestrijd" vervolgde Paul, nog vóór ze iets zeggen kon. „Je weet genoeg, hoe zielsveel ik van je houd, mijn lieveling; hoe zou ik dan zoo zelfzuchtig kunnen zijn je hier te willen houden, waar je aldoor last zult hebben van mijne familieleden? En toch zou ik mijzelf een lafaard vinden, als ik hen den rug toekeerde en hier wegliep; en ik hunker er naar mijn waarden chef eens te toonen, dat ik verheven ben boven al die zoogenaamde nadeelen, aan mijn afkomst verbonden; dat ik, niettegenstaande dat alles, zal weten te zegevieren; dit gevoel spreekt sterk in mij."

„Ja, dat weet ik," zeide Selma, wier liefde voor Paul thans de overhand kreeg, zoodat al haar eigen angsten en neigingen op den achtergrond werden gedreven, en zij eerbiedigde zijn opvatting.

„Ik kan 't mij best begrijpen; en geloof mij, Paul, ik meen 't; ik wil liever met je hier blijven. Dit zeg ik uit eigen, vrije beweging; laat ons samen alle moeilijkheden overwinnen. Zien wij dan later, dat de anderen gelijk hadden en wij er niet tegen bestand zijn, dan kunnen wij immers nog altijd weggaan. Gelukkig hebben wij met ons beiden hersenen en geld genoeg, dat wij voor de toekomst nimmer bezorgd behoeven te zijn."

Zij keek hem dapper glimlachend aan, en Paul's liefdevolle, dankbare blik scheen haar laatste vrees weg te nemen. De leidsels in zijn rechterhand nemend, drukte hij met zijn linker zóó hartelijk hare handjes, die zij in den schoot hield, dat zij het bijna uitschreeuwde. Na vele nauwe straten te zijn doorgereden, kwamen zij nu op een breeden, witten straatweg, waar een wegwijzer de richting naar het fort aangaf, eerst langs een bosch van ontzettend groote boomen en daarna een helling af, terwijl aan beide zijden diepe ravijnen hen tegengaapten. Een scherpe hoek omslaande, kwamen zij echter plotseling op een zanderig terrein, waar de pony's diep met hunne hoeven inzakten, en zagen zij den ouden toren van het fort vlak voor zich. Zij stegen uit het rijtuig, liepen door het mulle zand voorbij een groep bouwvallige woninkjes, die er uit zagen als kleine visschers-

in de buitenbezittingen zullen, waar nu kapiteins zijn geplaatst, luitenants worden aangesteld.

Daarvoor komen in aanmerking Benkoelen, Telok Betong, Banka, Riouw, Padang, Taroetoeng, Bangkinang, Lahat, TebingTinggi, Pang Kedjene, Kwala Simpang, Idi, Merauké, Sandaran Agoeng en Serang.

Naar *de Locomotief* verneemt, bestaat er in den laatsten tijd bij de indische jongens meer ambitie om als militair in dienst te treden, nu hun uit het besluit van den gouverneur-generaal bekend is geworden welke toekomst voor hen geopend staat, wanneer zij een zeker aantal jaren het land hebben gediend. Enkelen, die op de eene plaats wegens lichaamsgebreken werden afgekeurd, begeven zich zelfs naar andere plaatsen, ten einde te trachten daar voor den militairen dienst geschikt te worden verklaard.

Naar aanleiding der aanstaande invoering van de belastingen op Sumatra's Westkust wijdt **W. I. K.** onder den titel: **„Het gezagstelsel op Java en Sumatra's Westkust"** in het *N. v. d. Dag v. N. I.* eenige beschouwingen, waaraan wij het volgende ontleenen: Bij de besprekingen over de invoering van een directe belasting op Sumatra's Westkust in de jaren 1889 en 1890, met de hoofden en ook met de bevolking, werd meermalen van den maleier het gezegde gehoord: »Laloe pendjait, laloe koelindam« of »als de naald door de stof is, dan volgt het garen van zelve.« De beteekenis is duidelijk en komt overeen met ons spreekwoord: »geef ik je den vinger, dan neemt je de geheele hand«.

Uit die woorden, zegt schrijver, bleek weder het wantrouwen van den Maleier tegen maatregelen van het gouvernement, d. w. z. dat het gouvernement zal *beginnen* met een *billijke* belastingheffing, maar gaandeweg *veeleischender* zou worden. Of deze onderstelling gerechtvaardigd ware, laat schrijver daar, maar verklaarbaar acht hij die achterdocht alleszins. De maleijer toch heeft met de koffiecultuur de ondervinding opgedaan, dat »*le premier pas, qui côute*« ook voor de compagnie veel waars bevatte. Al de voorspiegelingen, dat een maatregel genomen werd ter wille van zijn belang, bleken dikwijls later te zijn slechts voordeelen te beoogen voor de schatkist. Op Sumatra is maar al te zeer bekend, hoe weinig het gouvernement zich aan zijn beloften en afspraken houdt. Het liedje, de **Sjair**, is er het bewijs van:

Dahoeloe sebab bertoengkei.

(Vroeger was het vioolspelen, in den zin van des vogelaars zoet gefluit).

Kini koppi berboeah.

(Nu is 't: er moet koffie zijn, doelende op de uitbreiding aan de koffiecultuur gegeven).

Dahoeloe adat berpakei.

Kini roda bergoena.

(Rodi hewar en cultuurdiensten in engeren zin, ook wel alle gouvernements-inrichtingen in ruimeren zin).

Geheel in tegenstelling met den javaan, steekt de maleier zijn meening niet onder stoelen en banken, van daar, dat men wel eens spreekt van den *brutalen* maleier.

Ook de controleur Lulofs, die van nabij goed bekend is met het karakter en den aard van den maleier, spreekt van den »brutalen« maleier in een zijner artikelen over Sumatra's Westkust in *het N. v. d. Dag v. N. I.*

Schrijver is 't echter met deze beoordeeling niet eens; men mag den sumatraan zijn vrijmoedigheid niet voor de voeten werpen, zegt hij; een sumatraan is, als gevolg van een geheel andere historische ontwikkeling van ons gezag op Sumatra's Westkust, ook niet te vergelijken met den javaan, hij is niet zoo gedwee als de laatste. Men komt tot het begrip van »brutaal«, doordien aan den Menangkabauer de maatstaf wordt aangelegd van »onderdaan« in den meest servielen toestand: van den javaan, van een inlandschen huisbediende.

En juist dit verschil in inzicht van den aard en het karakter van den maleier heeft wel eens aanleiding gegeven tot valsche begrippen en verkeerde conclusiën, die, naar schrijvers overtuiging, een der bedekte redenen vormen, waarom men tot dusverre de invoering eener geldelijke belasting — *een zeker onafwijsbare en dringende eisch van den tijd* — nog niet heeft aangedurfd.

Waar men denkt met »brutaliteit« te doen te hebben en dit idée zich zoo constant uit en algemeen verbreid is, daar besluit men, dat het prestige niet hoog kan staan, de invloed van ons gezag er zeer gering is en dat bij de kansen van rustverstoringen (toegegeven dat zij bestaan) deze opstootjes afmetingen zouden aannemen, voor welker verantwoordelijkheid men terugdeinst. Schrijver laat dan volgen wat de generaal Michiels reeds in zijn standaardbrief, missive d.d. 3 October 1842, *zeer geheim*, opmerkte:

»dat onze souvereiniteit op Sumatra's Westkust op solieder grondvesten dan op Java berust; dat ons gezag een integreerend deel uitmaakt van de organisatie van het maleische staatslichaam zelf; dat ons gezag een deel is, dat niet gemist kan worden, zonder alles te doen terugvallen tot een verderfelijken staat van regeeringloosheid en anarchie«.

Wel verre er van, dat dit gezag in den loop der tijden is verminderd, is het toegenomen; heeft zich meer en meer ingeweven in de maleische volks-inzettingen. De maleier nu is scherpzinnig genoeg, om de beteekenis van ons gezag voor hem te begrijpen en te vatten. Een algemeene opstand zou beduiden: een uit zijn verband rukken van de maleische maatschappij.

Tot dusverre heette het, dat de belofte aan »de volkeren der padangsche boven- en benedenlanden« in de publicatie van October 1833 (het Plakaat-Pandjang) neergelegd, om geen geldelijke heffingen te doen, het zwaartepunt vormde, dat de invoering er van moet beletten. Geloove wie het wil, zegt schrijver, die niet zooveel gewicht aan dit Plakaat hecht. Doch niet door een toegeven aan zulk een gevoeligheid, overigens buitengewoon vreemd in het indisch bestuur, dat, practisch aangelegd, zich niet pleegt te storen aan beloften, als deze storend beginnen te werken op financieel gebied, lost men het zoo lastige probleem op van een hervorming van het belastingstelsel op Sumatra's Westkust.

De vraag dient zuiver gesteld.

Alle waarde toekennende aan de goede trouw voor het nakomen eener belofte, zooveel te klemmender, doordien de bevolking -- op een klein onbeduidend deel na — de voorwaarden en verplichtingen in het Plakaat-Pandjang loyaal hebben opgevolgd, zij de vraag gesteld: mag deze belofte, wanneer zij in strijd komt met de eischen van een goed, d. i. van een op rechtvaardigheid en billijkheid gegrond bestuur, nog gehandhaafd blijven?

Dit laatste houdt, naar schrijver's meening, mede een belofte in, die moreel hooger dient te worden aangeslagen.

De bepaling in het Plakaat Pandjang is een absurditeit, is 't althans in den loop der jaren geworden.

Elk afgerond bevolkingsdeel, economisch, ethnografisch, dan wel politisch, dient den last zijner bestuurskosten zelf te dragen. Het gaat niet aan, is zelfs immoreel, die kosten op de schouders te leggen van een gedeelte der bevolking (der koffieplantende)! erger nog, haar voor een groot deel te laten dragen door den javaan, die toch reeds economisch zoo achteruit is gegaan.

Dit *sustenu* dient den maleiër van Sumatra's Westkust *duidelijk* en *met klem* onder 't oog te worden gebracht en naar schrijver vermeent, hebben de besprekingen, in de jaren 1889 en 1890 gehouden, *niet* aangetoond, dat hij het onredelijke inzag van de intrekking eener belofte; m. a. w. dat hij een bijzonderen afkeer had van een directe belastingheffing, zooals men over 't algemeen denkt, en reeds van ouds af heeft gedacht, waarom deze belofte ook in 't Plakaat Pandjang werd opgenomen.

De afkeer, bij de besprekingen getoond, bleek niet zoozeer in de *belasting* zelve te liggen, als wel in de vrees voor *langzame opdrijving.* »*Nanti tambah menambah.*«

Schrijver achtte het een politieke fout reeds met de besprekingen een aanvang te maken, toen het indisch bestuur nog weifelde en de »durf" nog niet bestond om een directe belasting in te voeren. Aan de aandacht van den maleier kon dit niet ontgaan.

Het prestige heeft door gebrek aan »durf", door wankelmoedigheid, geleden. Vijftien jaren zijn er verloopen, sedert men begonnen is met de besprekingen van een hoofdgeld en in die jaren is men tot geen besluit gekomen, heeft men slechts *gecajoleerd* en niet gezegd, waar het op stond. En dit is een fout, en schrijver vermeent, dat men ronduit had moeten zeggen, dat, hoe ongaarne ook, de belofte in het Plakaat Pandjang niet gehandhaafd kon blijven en de reden daarvoor moeten uiteenzetten.

De invoering van het **zoutmonopolie** in Djokja kan reeds spoedig worden verwacht, zegt het nieuw uitgekomen *Dagblad M. Java.* Het bestuur is in onderhandeling met de autoriteiten S. S. of er bezwaren bestaan tegen het bouwen van een zoutpakhuis, naast het magazijn S. S. De zoutmakers aan het zuiderstrand zijn er in 't geheel niet over ontstemd, dat zij hun bedrijf zullen moeten prijs geven, wijl zij door het bestuur schadeloos zullen worden gesteld. Het bedrijf van de zoutmakers is bovendien niet zeer loonend en hun bestaan zal er dan ook vermoedelijk niet minder op worden, zegt het blad.

De verschillende inlandsche ambtenaren en hun familieleden, die het zout gratis of tegen zeer lagen prijs kregen, zullen met de invoering van het zoutmonopolie wel niet bijzonder zijn ingenomen, maar over 't algemeen mag toch een verbetering van den toestaud worden verwacht.

Uit een advertentie van het Hoofdbestuur van den Indischen Bond blijkt, dat dit zedelijke lichaam in de nabijheid van Buitenzorg een **landbouwdorp** gaat oprichten, waarvoor een bekwaam en tactvol leider wordt gevraagd.

In een rapport over den stand van de bemoeiingen van de afd. Buitenzorg, in zake de stichting van een landbouwdorp, opgenomen in *het Bondsblad*, komt in algemeene trekken het voorloopig plan voor van de stichting van zoo'n dorp van een 5 à 6tal gezinnen, aan te vangen met eenige degelijke jongelieden, welke daarvoor in 't bijzonder zijn opgeleid en die voorloopig onder toezicht en leiding zouden staan van een vertrouwbaar persoon of gezin, met den kleinen landbouw in deze gewesten bekend en in staat om de leiding der jonge kolonie op zich te nemen.

De voor dit doel te bestemmen gronden zouden voorshands op naam van den Indischen Bond blijven, doch na eenige jaren op naam van de landbouwers worden overgeschreven, onder debiteering voor de gemaakte kosten.

De deelnemers zouden geholpen worden met de noodige fondsen voor eerste ontginning, eenvoudige woningen, bedrijfskapitaal en levensonderhoud voor 6 maanden of zooveel langer als noodig mocht blijken. Deze kosten worden, behalve het noodige geld voor aankoop van gronden op f 2000 à f 3000 voor het eerste jaar, met een reserve van de helft van dit bedrag voor het tweede en derde jaar, wanneer voor uitbreiding enz. nog fondsen noodig mochten blijken.

Men is uitgegaan van de meening, dat het mogelijk zal zijn een complex-grond van pl. m. 50 à 60 bouws in erfpacht te bekomen, waarvan een gedeelte als sawah zou kunnen worden ingericht, om in deelbouw of op eenigerlei andere voet, in overleg met de inlandsche bevolking, met padi te worden beplant, terwijl overigens per deelnemer in gebruik zou worden genomen pl. m. ½ bouw voor het huis met erf, voorts het noodige terrein voor verschillende groentesoorten, goede soorten pisang en manila-hennep, katjang-tanah, katjang-bogor, djagoeng en andere eenjarige gewassen; eenig terrein voor pluimvee en eventueel enkele geiten en, als daartoe gelegenheid is, ook overjarige gewassen, als thee en dgl.

De woningen — kolong-huizen met houten stijlen en bamboe-bewanding — zullen f 150—f 300 per huis kosten. Het meubilair zal hoogst bescheiden zijn; een houten ledikant, dito kleerkast, etenskast, tafel, eenige stoelen, hanglamp, borden, couverts en keukengerei.

Aan gereedschappen wordt voorloopig volstaan met per persoon: 3 patjols, 1 klauw, 1 spa, 1 kapmes, 1 snoeimes, 1 schop, eenige gieters en dan voor het dorp een weegbalans.

Omtrent de a. s. kolonisten teekent het blad nog aan, dat hoewel de eerste vestiging zoo mogelijk plaats zal moeten bieden aan een 5 à 6tal gezinnen, voorshands met een zoo klein mogelijk aantal zal worden begonnen, bijv. 3 á 4, wat gelegenheid zal geven, om het dorp te doen strekken tot een opleidingsstation voor verdere jongelieden, die vermoedelijk in 1908 door den landbouwcursus zullen worden afgeleverd.

Men zal erkennen, dat de jongelieden nog vrij jong zijn om reeds zelfstandig het landbouwbedrijf uit te oefenen, maar moet met 't oog op de thans in quaestie zijnde jongelieden worden opgemerkt, dat bij hen de vaste wil bestaat, om in hunne onderneming te slagen en dat zij er zich geheel van bewust zijn, dat een sobere levenswijze en moraliteit de onmisbare basis zijn, waarop alleen goed succes mogelijk is.

Wat de dagelijksche leiding betreft, wordt in verband met den leeftijd der jongelieden, noodzakelijk geacht die aan een ander, meer ervaringrijk en ten volle betrouwbaar persoon op te dragen.

Met betrekking tot de laatste, wordt dan ook de aandacht gevestigd van belangstellenden op de advertentie van het hoofdbestuur, in den aanhef bedoeld.

Nadat op een vraag der regeering: of het landschap **Pasir** (Z. en O. afd. van Borneo) minerale rijkdommen bevat, door het mijnwezen bevestigend was geantwoord, in dezen zin, dat er vermoedelijk petroleumbronnen gevonden worden, is, zooals wij in 't *Bat. Nbl.* lezen, door de regeering bepaald, dat bedoeld landschap voor den particulieren mijnbouw gesloten zal blijven.

De **Raad van Indië** zal dan vermoedelijk zijn langsten tijd gehad hebben. Men is in nederlandsche kringen van meening, dat, waar zoo sterk bezuinigd moet worden, ook het hoogste en duurste college voor den dwang der omstandigheid zal moeten wijken. Van de ondervinding, die de gouverneur-generaal in zijn vijfjarig tijdperk en van de werkingsfeer van den raad van Indië opdoet, zal het afhangen of de slag reeds betrekkelijk spoedig, dan wel eerst later zal vallen, meldt het *Bat. NBl.*

In ons vorig nummer werden als *Laatste berichten*, telegrafische tijdingen overgenomen, die een der dagbladen uit Indië had gekregen. Een paar fouten daarin, bleven ongecorrigeerd.

De kampong, waar 't overvallen van 't bivak plaats had, heet Meurandeh Paja. Wat echter het meegedeelde feit erger maakt, is, dat een draadbericht van een anderen dagbladcorrespondent doet vermoeden, dat het uitmoorden zou hebben plaats gehad door een ons **schijnbaar goedgezind kamponghoofd**. Het blijkt te dikwijls, dat het getal der ons slechts *schijnbaar* goed gezinde Atjehers nog groot is.

Zal de benoeming van overste van Daalen tot Gouverneur van Noord-Sumatra de **pacificatie** tot volkomenheid brengen? Toen de Gouverneur-Generaal hem 't Kommandeurskruis der M. W. Orde uitreikte, heeft Z. E. van die benoeming gesproken en daarbij, hoewel hij 't dooden van vrouwen en kinderen in den oorlog brandmerkte, gezegd, dat van Daalen zijn plicht had vervuld. Uit de bewoording van het telegram, dat dit bericht uit Indië overbracht, is de samenvoeging van 't een en 't ander niet recht duidelijk. Over een drietal weken zullen wij daarover beter kunnen oordeelen.

Zeer bevredigend, in de hoofdzaak namelijk, is het bericht, dat de correspondent van de N. R. Ct. te Batavia een paar dagen geleden aan zijn blad overseinde, het luidt als volgt:

»Tweemaandsche tocht overste Schmidt dwars door de »Gajoelanden, waaraan verscheidene patrouilles in de »Alaslanden werden vastgeknoopt, is zonder verzet afge»loopen.

»Aan uitputting is gestorven de luitenant C. A. F. »Beem«.

West-Indische Berichten.

Suriname. De eerste paramaribosche bladen van het nieuwe jaar brengen ons verschillende terugblikken op het oude, dat gelijk onzen lezers bekend is, voor de kolonie niet tot de gunstigste behoorde. *Onze West* gaf als gewoonlijk haar zeer bewerkt jaarverslag.

Wat 1905 der kolonie brengen zal, is nog onbekend, maar we kunnen ons niet ontveinzen, dat de berichten, die sedert we 'n korten terugblik sloegen op 't koloniale jaar 1904, uit de surinaamsche pers spraken, ons de *naaste* toekomst der kolonie niet zonder zorg doen tegemoet zien.

Betreffende den spoorwegaanleg krijgt men thans op eens minder verblijdende berichten te hooren.

»Zal de Lawa-spoorweg voltooid worden?« vroeg de *Suriname* zelfs reeds.

Nu schijnt werkelijk, ook blijkens 't verslag van *Onze West*, een betreurenswaardige tegenvaller het noodig te zullen maken, om een gedeelte van de geprojecteerde en reeds in bewerking genomen baan te moeten verlaten en een anderen weg te zoeken, waarlangs de terreinverheffing van Maäbo, waar nu 't moeilijkst gedeelte van de baan onder handen is, kan worden vermeden.

De zware regens hebben ook de noodzakelijkheid aangetoond van een betere afwerking door ballasten van het gedeelte der lijn, dat door de zwampen vóór Republiek voert, zoodat werkelijk het begin der exploitatie van de lijn Paramaribo-Republiek niet voor over eenige maanden kan worden tegemoet gezien.

Dat is dus al 'n eerste tegenvaller, waarmeê het nieuwe jaar heeft ingezet.

En nu dat relletje in Nickerie van de balata-bleeders! 't Doodsklokje van de balata-industrie? We vragen ons daarbij af, of de *Sur. Bode* 't ditmaal niet eens bij 't rechte eind had, toen ze schreef:

»Niet zoozeer de lage marktprijzen, maar de hooge voorschotten zullen den ondergang der balata-industrie alhier veroorzaken."

Het relletje in Nickerie bewijst, hoezeer de arbeidersmarkt bedorven is door het tegen elkaar opbieden van producenten om met hooge voorschotten elkaar de arbeiders af te vangen, die dan nog dikwijls met voorschot en product aan gene zijde der grenzen 'n goed heenkomen zochten.

De cacao-cultuur, in welker beproevingen de Commewijne-correspondent van de *Surinamer* in zijne revue een »waarschuwende stem des hemels"" meent te mogen ontdekken, gelijk hij de omstandigheid »dat in Suriname niets wil vlotten", acht te moeten toeschrijven aan 't feit, »dat alleen het stoffelijk belang behartigd wordt", staat er ook nu weer niet te best voor — integendeel. Men *hoopt* in Saramacca en Nickerie, maar in de andere districten, schreef *Onze West*, is de toestand allertreurigst.

Zoo stapt dus de kolonie het nieuwe jaar in met zorg voor zijn spoorweg, voor zijn balata-industrie, zijn cacao-cultuur, met 'n door dat alles kwijnenden handel, die volgens de *Nieuwe Sur.* daarbij nog ze'n eigen glazen ingooit, door tegen de Bank in te gaan.

Maar de hoop is gebleven!

Onze West verwacht nog veel in de toekomst van de goud-industrie, van den invloed van het proefstation op de cultures, van een geregeld boschbeheer, van de werken in 't belang van den kleinen landbouw, en van de betere vooruitzichten voor de suikercultuur.

De *Nieuwe Sur.* tapt zelfs uit 'n ander vaatje de volgende voor de *naaste* toekomst hoopvolle woorden:

»Of heeft het geen beteekenis, de huizen, die wij in al de nieuw aangelegde straten zien verrijzen, en de rij beladen corjalen met producten van den kleinen landbouw, die wij op den morgen van elken werkdag aan den waterkant zien ontladen, en aan de markt te koop zien aanbieden?«

Het bericht omtrent 't besluit van den heer Lely om in 't najaar te repatrieeren, waaraan zijne candidaatstelling in Amsterdam IX wel niet vreemd zal zijn, kan niet nalaten ons te bevreemden, zij 't ook dat de heer L. zich „voor niet meer dan 3 jaar heeft verbonden." De heer Lely heeft tijdens zijn bestuur blijk gegeven van groote activiteit en 't zal hem dan ook niet ontgaan zijn, dat bestuurswisselingen, vooral in 'n kolonie als Suriname, niet dienstig zijn aan hare ontwikkeling. Of zou de heer Lely, verzekerd mogelijk van 'n opvolger, die niet alleen den aangevangen arbeid wil voortzetten, maar dezen ook ten einde zal doorzetten, meenen in 's Lands Vergaderzaal beter het pleit der kolonie te kunnen bezorgen, dan langs den weg die aan het bestuurshoofd der kolonie is aangewezen?

Curaçao. Van Curaçao bereiken ons weer minder geruststellende berichten. Door de abnormale droogte in December moet de maïsoogst op 't hoofdeiland groot gevaar loopen geheel te mislukken, zoodat steun van het gouvernement wellicht wederom noodig zal blijken.

INGEZONDEN.

Ongevraagde Raad.

Aan de Redactie van het
Koloniaal Weekblad.

Zeer geachte Redactie.

U hebt er 't afgetreden bestuur van de Vereeniging „Moederland en Koloniën" een verwijt van gemaakt, dat 't zoo heelemaal nog niets had gedaan om bij de aanstaande Kamerverkiezingen meer mannen met koloniale kennis en liefde voor Oost- en West-Indië in de Tweede Kamer te krijgen. Maar U weet wel wat 't spreekwoord zegt: „de beste stuurlui staan aan wal"; wat zou uwe redactie dan wel gedaan hebben, als ze 't bestuur van M. en K. was geweest? Dat vertelt ge ons niet en dáár komt het toch eigenlijk op aan.

Kan M. en K. het b. v. helpen, dat eene Haagsche kiesvereeniging, die kort geleden een knappe voordracht over hetgeen zonder uitstel voor Oost-Indië te doen valt, warm had toegejuicht, toen ze eenigen tijd daarna een kandidaat ging stellen in een zoogenaamd twijfelachtig district, vergeten scheen te zijn, dat ze in haar eigen politieke richting over kolonialen kon beschikken, die in den Haag ook op moederlandsch politiek gebied bekend waren? En zoudt ge nu willen, dat men van hieruit in Zwolle en elders op de kiesvereenigingen invloed ging uitoefenen? Denkt u, dat het zoo gemakkelijk gaat het Nederlandsche kiezers te doen begrijpen, dat het grootste belang zit in 't behoud van de Koloniën en dat ze daarom menschen naar de Tweede Kamer moeten zenden, die van de koloniën veel weten en van koloniaal beheer op de hoogte zijn. Ga zelf maar eens na hoeveel notitie er in de Nederlandsche pers genomen wordt van hetgeen door 't „Koloniaal Weekblad" wordt gepreekt. Hoeveel Nederlanders zouden er zijn, die de zoo leerzame artikelen „Van Vreemde Koloniën" lezen? Hoeveel Ministers en Kamerleden zijn er,

hutten, en verder langs een hoogen, rooden muur — precies zooals Paul deed, jaren geleden, toen hij nog een kleine jongen was. Vóór hen lag de heilige rivier als een beweegloos, glinsterende watermassa, met hier en daar een gele streep door de zonnestralen er op geworpen, die wegsmolt in den blauwen horizon aan den tegenover gestelden oever. Links van hen verhief zich Akbar's vesting in haar volle grootschheid, fel rood afstekend tegen den blauwen hemel; rechts was bij den stroom een kleinen witten tempel gebouwd met trappen, die naar het water leidden. Een priester in zalmkleurig gewaad liep langs den rivierkant, zijn hoofd achterover geworpen, lofliederen te zingen. De vreemde diepe toonen, welke meer uitgestooten dan gezongen werden, klonken als een lied van zegepraal over aardsche nietigheden. Iets verderop kronkelde zich een dunne rookkolom omhoog, aanduidend dat er juist een lijkverbranding plaats had, en kon men een groep treurende betrekkingen rond den brandstapel onderscheiden.

Paul en Selma liepen door, totdat zij het heiligdom van den aapgod bereikten. De *Bahajee* van vroeger zat niet meer op den rand van de heilige rustplaats — hij had geen groote feestelijkheid meer mogen beleven — een jonge Brahmaan, met het droomerige gelaat aan de hoogere kasten eigen, hield er thans de wacht; toen Paul een zilverstuk op het afgodsbeeld in de diepte wierp, werd dit op waardige wijze door den priester met een *Salaam* erkend, Paul maakte een groetende beweging terug, en Selma's arm grijpend, wees hij haar op een nabijgelegen, lang, smal eiland in de rivier, waar blijkbaar menschen aan het werk waren.

»Daar is men reeds bezig toebereidselen te maken voòr de groote godsdienstige feestelijkheid, denk ik« zeide hij. »Goring vertelde mij, dat alle priesters op dit eiland ondergebracht zullen worden en dat het mijn werk zal zijn om toe te zien, dat alles hier goed geregeld wordt. In Januari zal het plaats hebben en ik zal dan toezicht moeten houden over de uitvoering van den huttenbouw en het verhuren der kramen. Dit zal een heerlijke gelegenheid voor mij zijn, om de godsdienstige gedachten en gevoelens van het volk te bestudeeren; en ik zal die niet ongebruikt voorbij laten gaan. Verbeeld je: twee, drie millioen menschen, die allen samenkomen op dezelfde plaats, uit een godsdienstig gevoel — is dat niet iets verhevens! Hoe durft iemand daarover een oordeel te vellen uit een eigendunkelijk standpunt? Denk eens aan, dat dit volk drie duizend jaren geleden reeds de wetten van Manoe samenstelde — die een zedeleer behelzen, zóó verheven, als er maar weinige ooit geweest zijn — en de geestelijke ontwikkeling, de diepe gedachte, de wijsbegeerte, die door al die eeuwen heen bewaard zijn gebleven!«

»Maar, Paul«, zeide Selma, eenigszins wantrouwend, »misschien is 't toch beter, dat dit volk nu op Westersche manier bestuurd wordt; daar zullen zij toch zeker bij vooruitgaan, en je vergeet, dat er in hun geloof ook veel onwaars en verkeerds is — je moet Indië niet overdreven verheerlijken.«

»Dat doe ik niet,« viel hij dadelijk in, »maar achter het onware en verkeerde, achter de plompe leelijkheid van dit afgodsbeeld bijvoorbeeld,« wijzend op het grijnzende roode beeld, »voel ik hunne aanbidding der onzichtbare machten, die het heelal beheerschen.«

Selma keek hem half onthutst aan, zijn stem klonk haar vreemd en onnatuurlijk. Hij had zijn hoed afgenomen en zijn donker haar viel in krullende lokken op zijn voorhoofd. Zijne groenachtige oogen glinsterden in afgetrokken gedachte, en op eens trof haar Pauls gelijkenis op den jongen Brahmaanschen priester, die daar onbeweeglijk zat op den rand van het heiligdom, met afdwalenden blik op de heilige rivier starend.

Een plotselinge neerslachtigheid maakte zich van haar meester. Zij voelde zich pijnlijk eenzaam, daar staande op het gele zand, in eene omgeving, die voor haar niets dan afgoderij beteekende. Zij kon Paul's gedachten niet volgen — hij was zoo ver van haar verwijderd, alsof zij nog in Engeland was en hij in Indië. Het Oosten had beslag op hem gelegd van het oogenblik af, dat hij er terug was gekomen; zij kon niet anders, dan zich buigen voor deze geheimzinnige macht, die zij, zoo fijn gevoelig van nature, wel moest erkennen, maar niet vermocht te begrijpen.

Uit het fort achter hen klonk scherp het geluid van een bel in deze vreedzame stilte. Paul keerde zich dadelijk om.

»Ik ga den tempel binnen«, zeide hij, »ik herinner mij, dat ik er als kind ook eens geweest ben. Ga je mee?«

Selma schudde eerst van neen, doch kreeg opeens een ingeving en haar hand uitstekend, riep zij wanhopend: »Ja, ik zal meegaan.« Met haar lichaam zou zij hem volgen, al kon zij het niet met haar geest doen.

Zij gingen naar de smalle opening in den dikken muur. Maar halfweg den donkeren doorloop stond Selma stil. In den schijn der hoog-opgehangen olielampjes zag zij de omtrekken der wonderlijke afgodsbeelden in de nissen langs den wand; zij schenen haar met kwaadaardigen spot aan te staren. Aan het einde van den gang zag zij het altaar, waarop de gepolijste steen lag — het zinnebeeld van Siva — vochtig glinsterend en daarvoor een in vage schemering twee priesters, die met hun half-naakte, door verf en asch wit gemaakte lichamen, als spoken, in zwijgende overpeinzing neergehurkt zaten. De lucht was drukkend warm en bezwangerd met den bedwelmenden geur van sandelhout en verdorde bloemen.

Selma rilde, en keerde terug. »Ik kan niet verder gaan!« riep zij; maar Paul liep alleen door. Zij keek hem na en zag hem in de schemering voortschrijden, zonder een poging te doen om haar mee te krijgen; toen wist zij, dat hij niet eens merkte, dat zij niet meer naast hem liep.

(*Wordt vervolgd.*)

op 't „Koloniaal Weekblad" zijn geabonneerd? Of moogt U dat niet vertellen?

Toch, dit geef ik U toe, had M. en K. meer kunnen doen. Eene flinke lijst van kandidaten zou altijd nuttig geweest zijn, want die namen zouden dan, op nuttige wijze, door Nederland de ronde gedaan hebben. Ook had 't bestuur voeling kunnen houden met de politieke kiesvereenigingen en groote kieslichamen, maar daarvoor is reizen en trekken noodig, en dat kost geld.

Wat is nu echter de ongevraagde raad, dien ik wil geven aan hen, die wèl begrijpen, dat het er op aankomt om Indische specialiteiten verkozen te krijgen? deze: Wordt met uw vrienden, in zoo groote getale als ge kunt, *lid van de bestaande politieke kiesvereenigingen* van uw kleur en stel daar met kracht en overtuiging uw kandidaten. En hebt ge geene kleur (politieke of godsdienstige natuurlijk), neem er dan een, die uw gevoelens het meest nabij komt, maar *meng U in 't vaderlandsch politieke gedoe*; 't is dikwijls niet pleizierig, dat weet ik ook wel, maar wie iets wil, moet er wat voor over hebben en het is, mijns inziens, de eenige manier om nog wat gedaan te krijgen.

Ik heb gezegd, geachte Redactie!

Den Haag, 5 Februari 1905. VALENTIJN JR.

Wij hebben Valentijn's stukje geplaatst, omdat hij op koloniaal-historisch gebied van goeden huize is, maar wij moeten hem opmerken, dat de »ongevraagde raad«, dien hij geeft, lang niet nieuw is. Reeds in de vroegere Oost-Indische Kiesvereeniging kwam men, toen er van 't stellen van eigen kandidaten niets kwam, tot de conclusie: dat de eenige manier om bij de verkiezingen den factor *belangstelling voor de koloniën* te doen gelden, bestaat in het individueel, door het gros der belangstellers in Oost-Indië, deelnemen aan het Nederlandsche politieke bedrijf. Het zich aansluiten bij een kiesvereeniging is waarlijk niet moeielijk en een flinke, goed geleide phalanx heeft dáár kans op succes, dat leert de praktijk.

Ook een belangrijke, desnoods Nederlandsch-neutrale, club van belangstellers in Indië kan echter o. i. meer doen, dan er tot nu toe voor de verkiezingen van 1905 gedaan is, doch het Bestuur der vereeniging »Oost en West« heeft kort na de oprichting besloten, dat zij buiten de praktijk der kiezerij moet blijven, en het zou dus aan de Redactie van het Orgaan der Vereeniging niet passen om in dit opzicht raad te geven, ook al wordt ze daartoe door een der inzenders gesommeerd.

Dat het opwekken van belangstelling geen gemakkelijk werk is, zoo men geen directe voordeelen uit Indië heeft aan te bieden, geven wij Valentijn Jr. gereedelijk toe. Dit zal ook zijn over-over-over-grootvader in vroeger dagen wel reeds hebben ondervonden.

R. C.

Vereeniging „Moederland en Koloniën".

Voordracht Martijn.

Discussiën, gehouden in de Openbare Algemeene Vergadering van 20 Januari 1905.

Nadat de Vergadering voor een vijftal minuten is geschorst geworden, geeft de Voorzitter gelegenheid tot gedachtenwisseling.

De heer P. C. Hoynck van Papendrecht kan zich met de algemeene strekking van het betoog van den heer Martijn wel vereenigen. Hij heeft zelf vele jaren achtereen in de *Straits Settlements* vertoefd, weinig daarentegen in de Nederlandsche Koloniën. Van de enkele malen, dat hij daar geweest is, herinnert hij zich, dat de toestanden, welke hij er waarnam, een indruk van geringe opgewektheid op hem maakten.

Toch wil het hem voorkomen, dat de geachte inleider *te veel* heeft willen bewijzen, en daardoor zijn doel eenigszins voorbij heeft gestreefd. Men kan toch niet ontkennen, dat eene vergelijking tusschen bijv. *Singapore* en *Medan* eenigszins mank gaat. De eerste is de handelsstad bij uitnemendheid, de tweede de hoofdplaats van een zich langzaam ontwikkelend gewest van cultures. Voorts verkeeren de *Straits Settlements* in een finantieelen toestand, bij uitstek gunstig. In de fiscale behoeften wordt ruimschoots voorzien door de kolossale opbrengst van de *opiumpacht*. Het heffen van *invoerrechten* en het innen van *patentbelasting* zijn er ten eenemale onnoodig, bronnen van inkomsten, welke drukken op de ingezetenen, maar in de huishouding onzer koloniën niet kunnen gemist worden.

De wijze, waarop onze *Kamers van Koophandel* worden gevormd en hunne functiën verrichten, mogen niet in alle opzichten de goedkeuring verdienen, de diensten door dusdanige Kamers in de *Straits* gepresteerd, worden evenmin altijd algemeen gewaardeerd. Het feit, dat de Handel zich in die Kamers op zoo groote schaal en gemakkelijke wijze kan doen vertegenwoordigen, waardoor veel vreemdelingen daarin zitting krijgen, maakt, dat de adviezen van die Kamers niet altijd evenveel vertrouwen verdienen. Spreker herinnert zich daarvan een recent staaltje, wat de Kamer van Koophandel te *Singapore* betreft. De *buitenhaven* aldaar is niet al te wel beschut tegen de hevige tropische orkanen, en na lang aarzelen werd door de Regeering besloten over te gaan tot een afdoende bescherming van die haven. De Kamer van Koophandel, om advies gevraagd, werd alleszins bereid gevonden om met het bestuur der kolonie ten deze mee te gaan. Toen echter gebleken was, dat het groote werk een 12 millioen dollars zoude kosten, welke groote som niet uit de gewone middelen kon worden bestreden, maar eenige tot nu ongekende lasten op de ingezetenen der kolonie zoude leggen, werd door bedoelde Kamer aan de Regeering intrekking van het grootsche plan gevraagd, en dat met argumenten, die het oppervlakkige en de weinige ernst van het eerste advies der Kamer in het klaarste licht stelden. De Singaporesche Kamer van Koophandel moet zich bij die gelegenheid zeer hebben gecompromitteerd, en Spreker onderstelt, dat zulke dingen van de Kamers van Koophandel in de Nederlandsche koloniën nimmer zouden kunnen verwacht worden.

Ook in de *Fransche* koloniën heeft men het inconveniënt ingezien van de vrijgevigheid, om het lidmaatschap aan die Kamers van Koophandel voor Jan en alleman open te stellen. Aldaar is het uitheemsche element nog veel sterker dan elders en zoo kwam men allengs voor het feit te staan, dat in de Kamers bijna geen Franschen meer zitting hadden. Men sloeg toen over tot een ander uiterste, bepaalde, dat alleen Franschen lid mochten zijn, waardoor veroorzaakt werd dat bijv. te *Saigoen*, waar niet veel Fransche kooplieden zijn, dan wel de aanwezige geen zin hadden lid van de gediscrediteerde Kamer te worden, allerlei met den groothandel onbekende lieden, *patissiers, coiffeurs, kleine neringdoenden*, in de Fransche koloniën zoo talrijk, daarin zitting kregen.

Spreker herhaalt ten slotte, dat hij het geheel eens is met den Inleider, waar deze in het licht stelt, dat de handel zich daar het best ontwikkelt, waar hij het minst door bepalingen wordt gedrukt, en waar langs de kust zooveel mogelijk vuurtorens en zoo weinig mogelijk tolkantoren zijn.

De heer W. C. B. Wintgens brengt gaarne hulde aan het vele goede in de voordracht van den heer Martijn, maar moet toch opkomen tegen enkele minder juiste voorstellingen daarin. Het recht daartoe meent hij te ontleenen aan de omstandigheid, dat hij kort geleden havenmeester te *Belawan Deli* was en daar persoonlijk getuige is geweest van onderscheidene, ten gerieve van den handel en de scheepvaart aangebrachte verbeteringen. Zoo worden de kleine vaartuigen tegenwoordig slechts belast met de geringe som van f 1.50 voor in- en uitklaring [1]). Stagnaties in den dienst door de ontstentenis van den Ingenieur van het Stoomwezen werden voorkomen, doordat in alle plaatsen van eenige beteekenis plaatsvervangende ingenieurs voor dien dienst zijn aangewezen [2]). Aan steamlaunches worden geen zeebrieven meer uitgegeven. Terwijl in de *Straits* overal des Zondags door de ambtenaren wordt gerust, wordt men in de Nederlandsche havens op die dagen ook geholpen. Dat het lossen en laden in de laatste havens duurder is, kan wel niet anders, wijl alles op veel bescheidener voet is ingericht. Waar veel omgaat, kan alles veel goedkooper gebeuren. De kustverlichting op Soematra's Oostkust is in de laatste 8 jaren aanmerkelijk uitgebreid en met voorliefde wijst Spreker op alles, wat o. a. gedaan is om *Langsar* tot ontwikkeling te brengen.

De heer G. A. Scherer stelt in het licht, dat in- en uitvoerrechten in onze koloniën nimmer zullen kunnen worden gemist en dat daarmede ook zullen blijven bestaan vele den handel belemmerende formaliteiten. Radicale veranderingen hierin zullen onder het huidige regime van het Nederlandsche bewind nimmer mogelijk zijn. Gaarne neemt Spreker echter aan, dat vele verbeteringen ten behoeve van den handel kunnen worden aangebracht, en met genoegen heeft hij die door den Inleider hooren aangeven. Wat betreft de Britsch-Indische ambtenaren, heeft hij daarvan wel eens minder gunstig hooren getuigen dan door den heer Martijn gedaan werd. Spreker maakte indertijd te *Batavia* kennis met een paar Engelsche heeren; een hunner was lid van den Wetgevenden Raad te *Bombay*, die daar kwamen ter wille van eene concessie, in het *Langkatsche* te verwerven. Die heeren gaven hoog op van de wijze, waarop zij door onze ambtenaren geholpen werden, en beweerden in hun eigen land in dat opzicht niet verwend te zijn. Een en ander neemt niet weg, dat vele misstanden in onze Koloniën, door den Inleider geschilderd, door hem ten volle worden beaamd.

Door den heer W. van der Zijl worden enkele staaltjes medegedeeld van de belemmeringen en plagerijen, die de handelaren en zeevarenden in de Nederlandsche koloniën hebben te verduren.

De heer G. Nypels zegt, dat de voordracht van den heer Martijn op hem den indruk gemaakt heeft, dat die heer de toestanden in de *Straits Settlements* wel wat al te schoon heeft voorgesteld. Toch zullen ook daar wel schaduwzijden worden gevonden. Waar de eerste debater mededeelt, dat het staatsbudget hoofdzakelijk gevormd wordt door de opbrengst van de opiumpacht, daar is zulks wel aangenaam voor hen, die anders belastingen zouden moeten betalen, maar kan spreker dat geen benijdenswaardige *bron van inkomsten* vinden.

Waar de geachte inleider niets van de toekomst van *Sabang* verwacht, daar heeft hij voor dat oordeel geen klemmende bewijzen aangevoerd. Het gaat niet aan die haven zonder meer met *Penang* te vergelijken. De laatste plaats bestaat meer dan 100 jaar, Sabang pas 8 jaar en wordt eerst sedert 4 jaar naar behooren geëxploiteerd. Heeft Sabang geen *achterland*, Penang mist dat ook. Spreker noemde Sabang ongezond. Dat is zoo, maar door het grondverzet. Heeft dat eenmaal opgehouden, dan zal de gezondheidstoestand wel verbeteren. En een *pepermolen* als te *Penang* kan te Sabang ook wel komen.

De heer Martijn heeft een te geringen dunk van de toekomst van *Atjeh*. De heer Nijpels wil een drietal genomen maatregelen opnoemen, die daarop een groote invloed ten goede zullen uitoefenen. 1e. De vorming van eene uitnemende spoor-, telegraaf- en telefoonverbinding. 2o. De oprichting van de factory van de *Handelmaatschappij* te *Oleh-leh*, met een filiaal te *Telok-Semaweh*, waardoor de Atjehsche handelaren in de gelegenheid zijn gesteld om voorschotten te erlangen tegen een matige interest waar vroeger ergerlijke woekerwinsten werden genomen. 3o. Het verbod van den invoer van gedeprecieerde munt, als de *Mexikaansche* en *Britsche dollars*, waarvan het gebruik de ontwikkeling van den handel in den weg stond. Met deze daden van bestuurswege gaat gepaard de groote activiteit van den particulieren ondernemingsgeest, die in Atjeh reeds petroleum heeft gevonden en andere bronnen van welvaart naspeurt.

Voor het overige brengt spreker gaarne hulde aan het vele goede en behartigingswaardige, dat in de voordracht van den heer Martijn werd gehoord.

De heer W. J. Larive vermeent te moeten opkomen tegen de voorstelling van den inleider, alsof de riviermonden op Soematra's Oostkust met meer moeite van bestuurswege meer bevaarbaar zouden zijn te maken. Al wordt altijd maar door gebaggerd [3]), zoo zal dit nooit gebeuren. Ten bewijze daarvan deelt spreker eenige herinneringen mede uit den tijd, toen hij zelf als besturend ambtenaar op genoemde kust was geplaatst. Alleen de *Siak-rivier* verkeert in dit opzicht in betere conditie.

De heer H. J. Martijn, de verschillende sprekers beantwoordende, zegt met genoegen vernomen te hebben wat door den heer Wintgens omtrent veranderingen en verbeteringen in den laatsten tijd is aangevoerd. Hij meent echter te kunnen constateeren, dat ook na de aanstelling van plaatsvervangende ingenieurs voor het stoomwezen, die dienst op Soematra's Oostkust zeer traag wordt uitgeoefend, en, kan men in de Nederlandsche havenplaatsen ook des Zondags worden geholpen, men heft daarvoor dan ook eene geweldige extra-betaling. De toestanden in ons Indië zullen nooit verbeteren, als niet geheel wordt gebroken met den verderfelijken monopoliegeest. Als staaltje van dien geest wijst spreker op de prauwenveeren met hunne exhorbitante, door de Regeering getolereerde prijzen, die guldens vragen, waar men in de Straits met even zooveel stuivers terecht kan. Over het algemeen laat ook de kustverlichting, niettegenstaande enkele partieele uitbreidingen, nog alles te wenschen over.

Spreker heeft niets tegen de Nederlandsche of Indische ambtenaren, maar tegen het systeem, dat hen verhindert den handel te geven, wat hem toekomt. De inkomsten van de Fiscus in de *Straits* worden ten deele ook gevonden uit een grondbelasting, maar de *handel* blijft onbelast, en zoo moet het zijn. Geen 5 groote schepen kunnen te Sabang ankeren en daarom blijft spreker twijfelen, dat die plaats ooit een haven van beteekenis kan worden. Ook kan spreker niet zoo veel waarde hechten aan de geschetste verbetering van de te Atjeh gangbare munt, wijl men daartoe eerst overging, noodgedwongen, toen door het bestuur der Straits Settlements de Straits-dollar was ingevoerd, met verbod van het gebruik van de Britschen en den Mexicaanschen dollar, die aldaar onwettig betaalmiddel waren geworden.

In den jongsten tijd had Spreker iets te vragen aan de Engelsche Regeering in het Moederland ten aanzien van de in dat rijk vigeerende bepalingen omtrent de contracten met werkvolk in de koloniën en ook iets, maar over eene andere quaestie, aan de Nederlandsche Regeering. De inlichtingen, die uit den Haag gevraagd waren, kwamen in 't geheel niet, dan alleen van het Bureau van den Industrieelen eigendom, doch was dit schrijven bezwaard met f 0.50, ingevolge art. 17 der merkenwet. Van den Minister van Koloniën in Engeland werden door spreker alle gevraagde stukken ontvangen, gefrankeerd als brief, ofschoon het drukwerken waren, met een schrijven alle inlichtingen bevattende. Het groote verschil tusschen beide regeeringen, wat betreft de voorkomendheid van beantwoording, wordt door Spreker met afdoende en schriftelijke bewijzen in het licht gesteld.

De vergadering wordt hierna door den voorzitter gesloten met een dankbetuiging aan den Inleider, waarmede door de aanwezigen met een levendig applaus wordt ingestemd.

De Voorzitter,
P. H. VAN DER KEMP.
De Secretaris,
J. L. SWART.

1) Die geringe som kost een paar duizend gulden in 't jaar aan een gewoon stoomlaunch. (Inleider).
2) Is geheel onjuist slechts één te Medan Deli. (Inleider).
3) Er is nooit gebaggerd. (Inleider).

BIJLAGE I.

—

Zekerheid van bezit, ook door eene goede Merkenwet.

(Uit het Rotterdamsch Nieuwsblad).

1. Eigendom kan alleen bezeten worden, met toestemming en medewerking van den Staat en de geheele Maatschappij.

2. Persoonlijk eigendom is een door de wet gewaarborgd bezit, dat slechts door overmacht gebroken kan worden.

3. Verbetering is juister, dan omkeering in het stelsel van persoonlijk eigendom.

4. Hetgeen fabrieksarbeiders voortbrengen, behoort hun niet toe, daar zij werkten met het kapitaal of den bespaarden arbeid van den werkgever, die zich een oogenblikkelijk genoegen ontzeide, dus spaarde, om werktuigen, grondstoffen en arbeidskrachten te kunnen aanwenden.

5. Eigendom omvat een volkomen macht over zijne middelen.

6. Grondbezit wordt gerechtvaardigd, indien de bezitter den grond verbetert.

Ziedaar een half dozijn stellingen, die eenigszins het woord eigendom qualificeeren.

Wanneer ik nu alle landen, door mij bezocht, naga, dan kom ik tot den uitroep:

Met al zijne fouten leven wij toch maar in een gelukkig landje en ook hier genieten wij de zekerheid van bezit.

Jammer maar, dat ik na deze ontboezemingen geneigd ben om een zwak punt aan te roeren en moet bewijzen, dat er toch nog iets hapert, want in mijn opschrift staat „*ook door een goede merkenwet*"

Heeft Nederland dan geen goede Merkenwet, die gelijktijdig wordt toegepast. Helaas neen!

Ik behoef wel niet uit te leggen, wat een Merkenwet is, want alle koopers in Nederland, hebben dagelijks het een of ander artikel voor oogen, waarop een merk staat ter onderscheiding van andere gelijksoortige artikelen.

Toen ik een' Amerikaanschen specialist op het gebied van merken vroeg: Hoe vat men die zaak in Amerika op? toen antwoordde hij mij: Een merk is, evenals iemands naam, zijn onbetwist eigendom, waarop een ander, onder geen omstandigheid, het recht heeft. Wetten moeten er nu eenmaal zijn, maar een Merkenwet maakt eene uitzondering op wetten, omdat bij ons te lande de rechter recht spreekt volgens de wetten. De wet staat dus boven den rechter, maar op het punt van Merkenwetten moet altijd de rechter voor een groot deel staan boven de wet en niet omgekeerd.

De, oorzaak waarom dit zóó en niet anders kan zijn, is: omdat er geen wet, hoe lang en nauwkeurig ook, kan gemaakt worden, of altijd zal een namaker of nabootser gevonden worden, slim genoeg om er door heen te draaien, wat niet het geval zal zijn, indien de wet zoo gesteld is, dat aan de bevoegdheid van een' rechter veel, of althans zooveel als noodzakelijk is, worde overgelaten om naar innige overtuiging recht te spreken.

Aangezien nu de Hollandsche rechters gewoon zijn, om volgens de wet recht te spreken en inzake merkenwet in eens verlangd wordt om meer eigen overtuiging uit te spreken, zoo volgt daaruit, dat dergelijke van de gewoonte afwijkende rechtspraak haar moeielijkheid voor den rechter heeft, reden, waarom ik speciale rechters zoude wenschen geheel met handel, industrie en merken vertrouwd. Ook moet er voor Holland maar ééne plaats zijn, waar in zake Merkenwet recht gesproken wordt en dat is als vanzelf de stad Rotterdam, waar de meeste goederen van merken voorzien naar het buitenland verscheept worden.

In de verre toekomst zal er in zake Merkenwet maar één gerechtshof bestaan op aarde, alzoo een internationaal gerechtshof, omdat de industriezaken hoe langer hoe meer zoogenaamde groot-industrie worden, maar ik voeg er in een adem aan toe, dat dit denkbeeld vooreerst nog utopie is, al ziet men in alle landen een streven naar overeenstemming van rechtspraak dienaangaande.

Amerika, Engeland, Frankrijk, België en Portugal zijn landen, waar de beste rechtspraken gevonden worden, omdat men daar van het hoofdprincipe uitgaat: »Indien een namaak of nabootsing niet voldoende onderscheiden is van het echte pakje of voorwerp, zoo zelfs, dat men niet alleen het merk, maar ook vorm en kleur, papier, in één woord alles in aanmerking neemt, zoo wordt den nabootser verboden, met zijn namakers-bedrijf door te gaan.«

Wanneer, zooals dit meer geschiedt, het Kaukasische ras zijn industrieele producten aan de gekleurde rassen verkoopt, dan begrijpt een ieder, dat landen, waarvan de bewoners doorgaans niet lezen kunnen en wanneer zij dan al met uitzondering kunnen lezen, dit gewoonlijk doen in het schrift van hun land, dat er soms uitziet als draadversperringen waarmede men boeren tegenhoudt, of niet tegenhoudt, dat die bewoners geheel moeten afgaan op het uiterlijk voorkomen van zoo'n pakje of voorwerp.

Het fatale bij de uitspraken, in zake Merkenwetten, is dat men tien keer zijn eigendom door die rechterlijke uitspraken beschermd ziet en den elfden keer een rechter treft met eene ongelukkige opvatting van die zaak, die evenveel kwaad kan doen, als de andere tien gunstige uitspraken goed deden.

Wanneer men aan tien dieven belet om iemands huis leeg te stelen en aan nummer elf de toestemming geeft dit te doen, dan is de eigenaar zijn eigendom toch kwijt en is het een magere troost, dat de tien eerste dieven niets mochten medenemen. Zoo moet men eene ongelijkmatige rechtspraak opvatten. En nu nog een woord over de belangrijkheid van de Merkenwet en de juiste toepassing er van.

In vroeger jaren bestonden er kooplieden, d.w.z. menschen die soms bij scheepsladingen kochten en bij kleinere partijen met winst uitsleeten of verkochten aan kleinere tusschenhandelaren, ook wel aan industrieelen direct.

Evenals de Atlanti Sauris is uitgestorven, zoo ook is nagenoeg het ras dezer kooplieden uitgestorven; sporadisch vindt men nog, vooral in tabak en koffie, zoo iets, dat zich koopman kan noemen.

De geheele handel is veranderd en de groot-industrie verheft zich hoe langer hoe meer.

Zij koopt direct in landen van productie haar ruw materiaal, fabriceert, en dan is het binnenlandsch debiet vaak om de fabriek aan den gang te houden, en eerst door het debiet in het buitenland kunnen de winsten gemaakt worden, noodig om een fabriek op zoo groote schaal in ons klein landje mogelijk te maken. Indien nu met de welvaart der industrie en groot-industrie ons land staat of valt, van hoe groot gewicht moet dan een goede Merkenwet niet zijn? Want zonder eene goede Merkenwet is nagenoeg geen enkele industrie meer bestaanbaar, om reden een merk ook behoort tot de rubriek „eigendommen.« Vroeger werd daarover wel eens gesproken, alsof het een klein wetje was, maar meer en meer zal blijken, dat een land niet kan bestaan zonder productieve krachten in staats-economischen zin en die zullen niet bestaan, wanneer niet aanwezig is »zekerheid van bezit, ook door eene goede Merkenwet.« Is het nu nog noodig het bewijs te leveren in welk verband het bovenstaande staat tot »werkeloosheid«?

BIJLAGE II.

—

Motieven voor de vestiging van een Raad van Justitie te Medan.

1. In geen ander land ter wereld, waar de bevolking voortdurend door imigratie wordt aangevuld, wordt voor iederen vreemdeling recht gesproken volgens het recht of het gebruik, waaraan hij thuis gewend was.

In Amerika, waar tientallen van rassen en volkeren vertegenwoordigd zijn, geldt voor allen hetzelfde recht.

De Chinees, de Arabier, de Japanner, de Fin, de Hollander en de Maleier zijn er onderwerpen aan dezelfde rechtspraak.

En al laat een verstandige staatkunde niet toe in Nederlandsch-Indië even ver te gaan, overwegende bezwaren kunnen er niet tegen zijn, de burgerlijke wetten (met uitzondering van het personenrecht, het erfrecht, enz.) en het wetboek van koophandel op den vreemdeling van toepassing te maken.

In de Straits Settlements en in de Federated Malay States, welke ongeveer tot het Engelsche gouvernement in dezelfde verhouding staan, als de Maleische rijkjes, welke de oostkust van Soematra samenstellen, tot het Nederlandsch-Indische, is dit reeds van den aanvang af geschied.

Voortdurend hoort men door kooplieden, zoowel van de Europeesche als de Inlandsche, den wensch uiten, dat ook in dit gewest de burgerlijke rechtspleging op denzelfden leest mag worden geschoeid. De tegenwoordige rechtspleging kan, vooral uit een koopmansoogpunt bezien, niet anders dan onvoldoende genoemd worden.

2. De dagvaarding, in het regelement S. O. K. oproeping genoemd, moet volgens artikel 52 V behoorlijk geschied zijn.

Onder dit »behoorlijk« moet volgens de heerschende jurisprudentie verstaan worden, dat zij behoort te geschieden »sprekende met hem in persoon.«

Hieruit vloeit onmiddellijk voort, dat in geval van afwezigheid des eischers zoowel als van den gedaagde, de behandeling der zaak telkens moet worden uitgesteld, terwijl — wat meermalen voorkomt — een handige schuldenaar, die behandeling ad Calendas Graecas weet te zenden.

Nog veel grooter nadeel berokkent evenwel deze bepaling aan den handel, daar zij de procedure tegen een zich buitenslands bevindenden schuldenaar geheel onmogelijk maakt.

De drukke handel met Penang en de Straits Settlements maken het voor den koopman der Oostkust van Soematra, herhaaldelijk gewenscht tegen een buitenlandschen debiteur vonnis te bekomen.

Het komt herhaaldelijk voor, dat een zoodanig buitenlandsch koopman goederen of inschulden ter Oostkust bezit, waarop een tegen hem verkregen vonnis zou worden geëxecuteerd.

De in het reglement S. O. K. getroffen regeling maakt een schuldeischer evenwel machteloos.

Hij zal, om zijn recht te krijgen, verplicht zijn om op de plaats in het buitenland, waar de schuldenaar zich bevindt, te procedeeren.

En mocht hij aldaar vonnis verkregen hebben, dan zal hij daarmede ten opzichte der bezittingen van den debiteur ter Oostkust, nog niet gebaat zijn, daar het in den vreemde mischien met veel kosten verkregen vonnis in Ned. Indië alle executoriale kracht mist.

Dat hierin verandering moet komen en voor de ingezetenen van S. O. K. de gelegenheid zal behooren te worden opengesteld, ook tegen den schuldenaar, die, hetzij tijdelijk, hetzij voortdurend zich buitenlands bevindt, vonnis te verkrijgen, dat binnen geheel Ned. Indië kan worden ten uitvoer gelegd, is evident.

Ook aan dit bezwaar zou worden tegemoet gekomen, indien de regeling der dagvaarding plaats had, als in het Reglement op de burgerlijke Rechtsvordering is bepaald.

De tegenwoordige regeling heeft den koopmansstand in de Residentie S. O. K. reeds herhaaldelijk belangrijke schade toegebracht.

3. Tot nog eene andere opmerking geeft de redactie van artikel 51 aanleiding.

Er wordt namelijk gesproken van bijzondere volmacht; de tegenwoordige opvatting van die woorden is, dat voor elke zaak een afzonderlijke volmacht wordt vereischt, in ieder geval, dat in die volmacht, zoo zij voor meerdere zaken zal kunnen gelden, elke zaak afzonderlijk zij genoemd. [1])

Een generale volmacht ad lites wordt als onvoldoende beschouwd.

In hoeverre deze opvatting voor bestrijding vatbaar is, doet hier minder ter zake, daar de opvatting van een rechter hier alleen den doorslag geeft.

De bepaling, met haar tegenwoordige uitlegging, heeft niet alleen groote kosten, doch ook veel ongemak voor den handel ten gevolge.

4. Echter mag de voorloopige tenuitvoerlegging zich nimmer uitstrekken tot de gijzeling.

Alvorens tot het bespreken van dit artikel over te gaan, eenige opmerkingen naar aanleiding van het bepaalde bij het hier bedoelde artikel No. 177 reglement S. O. K.

Dit schrijft voor: wisselbrieven, orderbriefjes, assignaties, kassierspapieren en ander papier aan toonder, mitsgaders de daarop gestelde acceptaties en endossementen, worden, indien de onderteekenaar een inlander is, of een met dezen gelijk gestelden persoon, en indien belanghebbenden zulks verlangen, voorzien van de verklaring van den notaris of anderen door den G.-G. daartoe gemachtigden Europeeschen beambte, waaruit blijkt, dat die ambtenaren den onderteekenaar kennen; dat de inhoud der acte aan laatstgemelde duidelijk is voorgehouden en dat daarna de onderteekening in tegenwoordigheid van dien ambtenaar

1) Een parodie op rechtspleging. (Inleider.)

ADVERTENTIËN.

Voor elke afwijking van den normalen haargroei wende men zich om **kosteloos advies** tot den Hofkapper

Justman Jacob

Korte Poten 40, 's-Gravenhage.

PENSION

Koningsplein 6, 's-Gravenhage.

Gemeubileerde Apartementen te huur met of zonder pension,

per maand, per week of per dag.

Polikliniek

voor Ziekten der Urinewegen en Geslachts Organen.

Dr. B. SWAAB Arts,

Kloveniersburgwal 41, Amsterdam.

OUDE en INDISCHE BRILLANTEN

worden tegen marktprijs ingekocht door

N. BLOM,

in Goud, Zilver en Edelgesteenten,

Amsterdam, N. Heerengracht 9.

Ook aan huis te ontbieden.

Electro-Medische toestellen

overeenkomstig het systeem van Dr. VON ALIMONDA.

Genezen spoedigst indische kwalen, zenuwziekten, verlamming, enz. enz.

VERKRIJGBAAR

Van Brakelstraat 57, 's-Gravenhage.

Massa getuigschriften.

---

5 pCt. Div. **5 pCt. Div.**

M. Stigter,

Galileïstraat 58 - - *Telefoon* 3197.

Gezouten Groenten

van de Firma

W. Hoogenstraaten en Co.,

16 cent per ½ KG.

Aanbevelend,

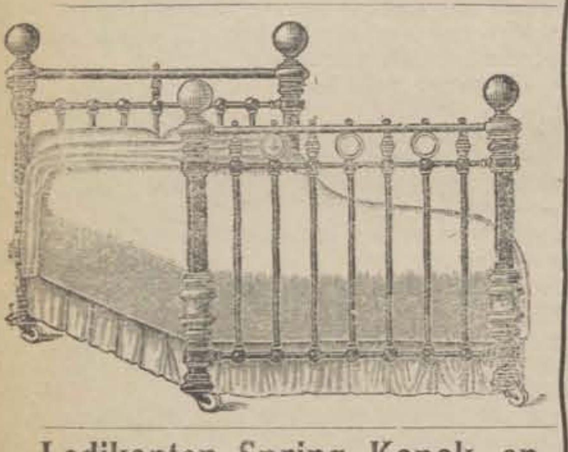
M. STIGTER.

5 pCt. Div. **5 pCt. Div.**

Th. A. A. SIMONIS

34 Groenmarkt.

DEN HAAG over de Prinsestraat.

Ledikanten, Spring- Kapok- en Paardenharenmatrassen, etc.

In GROOTE KEUZE,

BILLIJKE PRIJZEN en SOLIDE QUALITEIT.

AGUILAR'S

PORT-, SHERRY, MADEIRA en fijne TAFELWIJNEN,

zijn alom bekend.

Hoofdkantoor:

Heerengracht 3, Den Haag.

Bijkantoor:

BATAVIA, B. DE BAS & Co.

Succursalen: UTRECHT en LEIDEN.

Agentschappen op alle Hoofdplaatsen in Ned. Indië.

Interc. Telephoon 264.

M. M.

Ondergeteekende, steunende op gunstige aanbevelingen, biedt aan een beperkt aantal Heeren de gelegenheid aan tot het gebruiken van het middagmaal tegen

f 0.75 per diner en f 20 per maandabonnem.

Aan afwisseling en toebereiding zal de meeste zorg worden besteed, terwijl voor de beste kwaliteit levensmiddelen wordt ingestaan.

Onder beleefde aanbeveling

Mejuff N. BRAND.

Wattstraat 13a, Den Haag.

Bij een Officier, gezin zonder kinderen, te Amersfoort, wordt **aangeboden inwoning en toezicht op het leeren,**

voor een JONGEN,

leeftijd 6—12 jaar.

Huis met tuin, gezonde ligging.

Te A. is een goede lagere school, (c. q. H. B. S. en Gymnasium).

Brieven onder letter A aan het bureau van dit Blad.

---

18 à 20 pCt.

De naaml. vennootschap Verbruiksvereeniging

INSULINDE,

2e Schuijtstr. no. 1,

verkoopt à contant

KRUIDENIERSWAREN en COMESTIBLES 18 à 20 pCt.

beneden de gewone winkelprijzen.

Vraagt prijscourant.

De Directeur,

E. C. SENGER.

Typewriting Office,

Jacob v. d. Doesstraat 38.

6 Maart wordt een cursus geopend voor **Machine schrijven** en **Fransche lessen** en **Conversatie.**

Copieer- en Vertaalwerk.

Prijscourant op aanvraag.

Kantoor geopend van **9 – 5** uur.

Zutphen Vooruit.

Zutphen, gelegen in een gezonde, boschrijke, malaria-vrije omgeving, is bijzonder geschikt voor vestiging van gezinnen die een **gezellige, niet te dure** woonplaats verlangen. Huren matig. Op het gebied van **Tooneel, Concerten, Opera's, Kunst** en **Wetenschap** is er hetzelfde te genieten als in grootere steden, maar veel goedkooper.

De plaats is uitstekend voor opleiding van jongelieden. Men heeft er een **Gymnasium, H. B. School** (beiden ook voor meisjes toegankelijk), **Scholen van uitgebreid onderwijs, Meisjesschool, Kunstnijverheidschool** (teekenen, boetseeren, houtsnijden, kunstnaaldenwerk, japonnaaien), **Muziekscholen, Taalcursussen, Kookschool, Rijksnormaallessen**, enz.

M. M. F. LUPPES, Voorzitter.

M. G. A. WENNIPS, Secretaris.

's-Gravenhaagsche

Crediet-Vereeniging en Depositokas

Den Haag — Buitenhof 46.

Waarborgkapitaal en Reserve

f 400.000.

Directie:

Mr. I. B. VAN BERCKEL. — J. L. DIETZ.

Commissiehandel in **Effecten** en **Coupons**. **Credieten** tegen persoonlijk of zakelijk onderpand. Verhuurt **Safes** in den brandvrijen kelder. Plaatst gelden à **deposito**, in **chèque-rekening,** in de **spaarkas.**

Correspondent van de **Ned. Ind. Escompto-Maatschappij.** Betaalt hare **Wissels** uit. Fourneert tegen zeer voordeelige koersen **Traites** op de belangrijke plaatsen in **Ned. Indië.**

Verstrekt alle gewenschte inlichtingen.

Kantoortijd 9—3 uur.

Pierre Vos,

CUISINIER

v. Galenstraat 30.

DINERS

in alle prijzen.

Magazijn „HET ANKER",

Veenestraat 49, Den Haag.

Indische Uitrustingen

voor DAMES en HEEREN,

in alle Prijzen.

A. SCHARENBERG,

Hofleverancier.

GROOTSTE KEUZE

Thee- en Presenteerbladen,

THEESERVIEZEN,

Koffiestelletjes, Bouilloirs,

enz. enz., enz.

's-Gravenhage, Hoogstraat 15

Frans Ernst & Co.,

BUITENHOF 1.

HOOFDAGENTEN van

HUMBER-, SIMPLEX- EN MINERVA-

Rijwielen en Motoren.

Bonds-Rijwielherstellers.

Instituut „De Oorsprong", te Baarn.

Opleiding voor den **Handel** voor **4e kl. H. B.-S.** en **3e kl. Gymnasium** en daarmede gelijkstaande **examens.**

Prospectus, examenresultaten en verdere inlichtingen worden gaarne toegezonden den door Directeur **W. MARIS.**

Brandapparaten

der nieuwste vinding, van de eenvoudigste tot de meest complete.

Groote voorraad Fijne Houtwaren.

TENZER'S VLOEIBARE VERF voor Hout, Gobelin, Fluweel, enz.

TENZER, Oude Molstraat 15, Den Haag

Eenigst speciaal Magazijn. Geen goedkooper adres in Binnen- of Buitenland.

„Arnhem" **Levensverzekering-Maatschappij „ARNHEM".**

Directie: Th. LIEFRINCK, P. A. BOONE.

Generaal-Inspecteur: C. A. VAN DER HUCHT, te *'s-Gravenhage.*

Inspecteurs: H. N. STAKMAN te *'s-Gravenhage;* G. O. A. VUNDERINK te *Groningen;* H. VEDER te *Arnhem;* J. P. PUNT te *Breda.*

Bijkantoor te **Batavia**, Directeur J. WILDEMAN.

Lambert Waterreus,

Sumatrastraat 279, b/d Bankastraat, Den Haag.

TELEPHOON 1447.

Directe import van indische ingrediënten voor de Rijsttafel.

Kwee assem - Krandjie - Goelalie - Manissan assem Samballans - Versche Ketella - Boemboe's.

Behangerij. J. W. v. EDE v. d. PALS. Stoffeerderij.

TOLLENSSTRAAT 130, Telephoon 1853.

Inrichting ter Meubileering van Huizen

Concurreerende Prijzen.

MEIJROOS & KALSHOVEN, ARNHEM Koningsplein 9.

Export van **Piano's, Harmoniums, Muziek-, Blaas- en Strijkinstrumenten, Gramophones, enz.** naar Oost- en West-Indië.

Speciaal voor de tropen aanbevolen:

Piano's en Vleugels uit de fabriek van JOHN. BRINSMEAD & SONS, LONDON! Garantie **5** jaar.

Catalogus franco op aanvrage.

Gedep. Fabrieksmerk.

De Firma TER MARSCH & Co.

Hofleveranciers te ROTTERDAM

levert, onder nevensstaand Fabrieksmerk, uitsluitend

prima kwaliteit

Vleeschwaren, Soepen, Sausen, Hammen,

ENZ. ENZ.

Vraagt uitgebreide Prijscourant voor Export of Binnenland.

ZADEL- EN KOFFERMAKERIJ,

W. POPPINK,

151 PRINS HENDRIKSTRAAT, DEN HAAG.

Goedkoop adres voor sterke REIS- en HANDKOFFERS. Vooral wordt de aandacht gevestigd op mijn uiterst solide en goedkoope gepanserde HUT- en MAILKOFFERS. Reparatieinrichting voor alle soorten reisartikelen en lederwaren.

Het meest aangenaam werkend ***laxeermiddel,*** zonder eenige nadeelige invloed op de spijsverteering zijn onze

CASCARA PASTILLES,

per flacon à 30 pastilles **f 0.30**

» » » 100 » **f 0,75**

Onze versuikerde **STAALPASTILLES** zijn onbedervelijk, daarom het beste middel tegen *Bloedarmoede en de gevolgen daarvan.*

Prijs per flacon à 100 stuks **f 0.50**

» » » » 1000 » **f 3.30**

Vraagt uitsluitend ons merk.

BROCADES & STHEEMAN. — MEPPEL.

Eerste Nederlandsche fabriek van Gecomprimeerde Geneesmiddelen.

Te bekomen bij alle Apothekers.

Koopen of **verkoopen, huren** en **verhuren**

van HUIZEN, VILLA's, BOUWGRONDEN

FALKENBURG en Co.

Bureaux voor Bouwkunde, Handel en Verzekering.

DENNENWEG 64, — 's Gravenhage.

Toezending Woninggids gratis.

Registers voor PENSIONS ten Kantore ter inzage.

Ook ligt deze gids op de informatiebureaux der Vereeniging „OOST en WEST" te **'s-GRAVENHAGE** en **WELTEVREDEN** ter beschikking van belangstellenden

---

Firma A. KOKEE.

Nieuwe Havenstraat 46.

UITZENDING VAN DINERS

f 0.80, f 1.00.

Vele Indische recommandatiën.

---

van Soest en van der Weijde.

Lange Voorhout 23. — Den Haag.

Voeren effectenorders uit op de beurzen te Amsterdam en het Buitenland, incasseeren coupons en dividenden, belasten zich met renteontvangst van kapitalen op het Grootboek, geven en nemen gelden op prolongatie en à deposito, incasseeren verlofstractementen en pensioenen.

Met 1 dag opzegging	**2 pct.**
Voor 1 maand	**2¾ „**
„ 3 maanden	**3 „**

Verstrekken REISCREDIETBRIEVEN.

heeft plaats gehad. Men ziet in, hoe belemmerend eene dergelijke bepaling voor den handel moet werken.

Een koopman kan toch maar niet voortdurend voor elken wisselbrief enz. naar den notaris loopen, daargelaten nog, of deze bij den levendigen handel te Medan, en de gewoonte der Europeesche kooplieden in hunnen handel met inlanders en met dezen gelijkgestelden om steeds afgiften van accepten te eischen, in staat zou zijn, de tallooze acten naar aanleiding dezer transacties te passeeren. Ook zal het vaak voorkomen, dat de transacties schriftelijk geschieden en het accept per brief wordt overgemaakt, zoodat het onmogelijk zal zijn, dat beide belanghebbenden hun verlangen aan den ambtenaar te kennen geven.

5. Er is echter nog meer. Het geval heeft zich voorgedaan, dat door eischer tot bewijs zijner vordering zijn handelsboeken waren overgelegd.

De landraad beval, daar de boeken in het Chineesch gehouden waren, een onderzoek, of de boeken voldeden aan het bij artikel 175 reglement S. O. K. vereischte, namelijk: dat zij richtig gehouden waren.

Dit onderzoek, hetwelk den ambtenaar voor Chineesche zaken werd opgedragen, kostte niet minder dan f 600, die, volgens het in artikel 191 bepaalde, voor rekening van den eischer bleven. Men ziet in, hoe onbillijk deze bepaling werkt, waar in casu het geschil slechts f 800 bedroeg.

Ook vallen buiten dit artikel de posten van het onderzoek, of de opneming door deskundigen, bedoeld in artikel 80, welk onderzoek of opneming niet alleen op verzoek van partijen, doch ook ambtshalve door den landraad bevolen kan worden, doordat de belanghebbende het niet in zijn macht heeft dergelijke kosten te vermijden.

6. De vierde afdeeling van den tweeden titel van het eerste hoofdstuk van het Reglement S. O. K. regelt de tenuitvoerlegging van vonnissen.

De tenuitvoerlegging is feitelijk een nieuwe procedure. Zij begint met een verzoek, schriftelijk of mondeling, aan den president van den landraad, resp. van het residentiegerecht, tot tenuitvoerlegging van de partij, in wier voordeel door uitspraak is gewezen (artikel 107). Hierna doet de president of zijn gedelegeerde de veroordeelde partij voor zich roepen en maant haar aan, om alsnog binnen een termijn van ten hoogste 8 dagen aan het vonnis te voldoen (artikel 107 alinea 2).

Deze oproeping moet wederom behoorlijk geschieden, d. w. z. sprekende in persoon met den veroordeelde. Hier zijn weer dezelfde bezwaren als bij de dagvaarding van kracht.

Het zal kwaadwillige betalers gemakkelijk vallen, hetzij zich naar Penang te begeven, dan wel zich schuil te houden, de behoorlijke oproeping onmogelijk te maken en aldus de executie te voorkomen.

7. Zooals thans de tenuitvoerlegging van vonnissen geregeld is, wordt aan lieden ter kwader trouw de gelegenheid wijd geopend aan de gevolgen van een misschien met veel moeite en kosten door hunne schuldeischers verkregen vonnis te ontkomen.

De practijk heeft dan ook geleerd, dat er tegenover dergelijke lieden onder de tegenwoordige regelingen niet veel te doen is en is er wel geen koopman te Medan, die dit niet reeds tot zijn schade heeft ondervonden. Het vertrouwen, dat in den handel niet gemist kan worden, wordt door de tegenwoordige regeling zoo goed als niet tegen kwade trouw beschermd.

8. Wat in het oog van den handelsman zeker wel het grootste gebrek van het Reglement S. O. K. moet schijnen, is het ontbreken van elke regeling voor het geval de koopman ophoudt te betalen.

9. De eene zaak na de andere viel en de algemeene toestand is op dit oogenblik hachelijk.

Het ligt in de menschelijke natuur te trachten zich zelf, zonder zich om de belangen van anderen te bekommeren, te bergen en ieder die wist, dat een of ander koopman zwak stond, trachtte ten minste zijn vordering betaald te krijgen.

Daar volgens de tegenwoordige regeling, die het eerst komt, gelijk het spreekwoord zegt, het eerst maalt, haastten sommigen zich langs den gerechtelijken weg hunne vorderingen geldig te maken. Dit had ten gevolge, dat gewoonlijk degene, die het eerst zijn vordering had ingesteld, zich betaald zag, terwijl degenen, die op hem volgden, òf niets, dan wel een heel klein gedeelte van hun vordering op de rest konden verhalen.

Deze regeling, het springt iedereen in het oog, is onbillijk en ook uit een zedelijk oogpunt te veroordeelen. Een gezonde opvatting van recht brengt toch mede, dat, voor het geval een koopman zijne betalingen staakt, iedere schuldeischer naar verhouding zijner vordering in den boedel deelt.

Maar bij deze onbillijkheid bleef het niet.

Gelijk de schuldeischer zal trachten zooveel betaald te krijgen, als hij kan, zal de schuldenaar gewoonlijk pogen zooveel voor zich te behouden als mogelijk is.

En waar in de residentie S. O. K. geen enkele voorziening op dit stuk bestaat, gaf dit aanleiding tot geknoei op groote schaal. Zoogenaamde sluipaccoorden, waarbij de eene schuldeischer bovèn den anderen bevoordeeld wordt, zijn herhaaldelijk voorgekomen.

Maar het toppunt van knoeierij werd bereikt, toen de wrakstaande kooplieden inzagen, dat er geen gevaar in stak, alle in hunne winkels aanwezige goederen tegelijk te verkoopen — het zoogenoemde verkoopen van de kedeh (winkel) — het geld op te strijken en met de noorderzon te verdwijnen. Gewoonlijk heeft deze handeling plaats met een hunner schuldeischers die van den koopsom zijne vordering aftrekt en den verkooper de rest ter hand stelt.

Het instellen der Actio Pauliana voor zoo ver de landraad den eischer daarmede ontvankelijk zou verklaren, zal in de meeste gevallen weinig resultaat hebben, daar het bewijs, dat de behandeling, zoowel van de zijde van den kooper, als van die van den verkooper, ter bedriegelijke verkorting van de rechten der schuldeischers heeft plaats gehad, steeds moeilijk te leveren zal zijn.

Men houde hier wel in het oog, dat, daar een concursus der schuldvorderingen der verschillende schuldeischers geheel ontbreekt er van een verkorting hunner rechten ook moeilijk sprake kan zijn en het den schuldenaar geheel vrij staat te betalen, wien hij wil.

Ook is het duidelijk dat de bepalingen van artikel 758 W. v. K. niet kunnen worden toegepast, daar natuurlijk de datum niet zal kunnen worden vastgesteld, waarop de koopman geacht wordt te hebben opgehouden te betalen.

Ook zal de frauduleuze schuldenaar niet strafrechterlijk vervolgd kunnen worden, daar hij nog in staat van kennelijk onvermogen kan worden verklaard. Immers, gelijk reeds elders vermeld, het Staatsblad (1855, No. 79) waarbij de rechtsinstituten op vreemde Oosterlingen van toepassing zijn verklaard, is in de residentie Soematra's Oost-kust niet van kracht.

Hoe ernstig, ja onhoudbaar deze toestand moet worden geacht, moge blijken uit het feit, dat in het laatste half jaar niet minder dan acht Chineezen zich op deze wijze aan hun verplichtingen hebben onttrokken.

Welke belangrijke verliezen hierdoor door importeurs zoowel als andere handelaren werden geleden, is niet met juistheid te bepalen, daar uit den aard der zaak de boedel van een dergelijken defraudant niet tot afwikkeling komt en ieder huiverig is, daar een verkregen vonnis toch niet executable zou zijn, te procedeeren en misschien nog goed geld naar kwaad geld te gooien.

Toch meenen requestanten niet te overdrijven, wanneer zij de geleden schade minstens op een ton gouds schatten.

Ook is de zedelijke invloed van dergelijke kwade practijken niet gering te schatten. Waar de Chineesche en andere met inlandsche kooplieden gelijkgestelden zien, hoe gemakkelijk het gaat, feitelijk het misdrijf van bedriegelijke bankbreuk te plegen, zonder dat men er voor gestraft werd, komt allicht het denkbeeld bij hen op — die misschien zelf reeds op anderen schade hebben geleden — het gegeven voorbeeld na te volgen.

Het komt daarom requestanten voor, dat zoo iets, dan deze zaak in de eerste plaats dringend voorziening behoeft daar anders het tijdstip spoedig zal zijn aangebroken, waarop alle handel onmogelijk is geworden. De handel eischt crediet en vertrouwen, doch aan de andere zijde moeten er wetten bestaan die dat vertrouwen beschermen en het mogelijk maken den schuldenaar ter kwader trouw, zoowel civiel als strafrechtelijk, te vervolgen.

De koopman, hij zij dan inlander of vreemde oosterling, die ophoudt te betalen, moet in staat van faillissement kunnen worden verklaard en ieder schuldeischer moet zijne vordering geldig kunnen maken. En de koopman die zijn schuldeischer bedriegt of andere daden verricht in strijd met de wettelijke bepalingen op den koopmansstand, moet strafrechtelijk worden vervolgd. Het schijnt requestanten onnoodig toe dit verder toe te lichten, vertrouwend dat ieder van hun goed recht zal overtuigd zijn.

10. Voor zoover requestanten bekend is, is er in de laatste zes jaren door Chineezen of andere met inlanders gestelde personen geen enkele zaak voor dien Raad aanhangig gemaakt.

Waarom niet?

Zeker niet, omdat zaken tusschen hen en Europeanen, waarover de Raad van Justitie bevoegd zou zijn te oordeelen niet zijn voorgekomen.

Eenvoudig hierom, wijl het voor den Chineeschen koopman in den regel zoo goed als onmogelijk is, de bedoelde procedure te entameeren.

En dit om verschillende redenen.

In de eerste plaats wel, omdat hij niet weet tot wien zich in Batavia te wenden; verder omdat hij geen kans zal zien, schriftelijk zijn zaak uit een te zetten en een reis naar Batavia kostbaar en tijdroovend is, terwijl gewoonlijk met één reis niet volstaan kon worden, daar er in het te voeren proces zich herhaaldelijk incidenten kunnen voordoen, die voor den betrokken procureur nadere inlichting van zijn cliënt gewenscht maken; ten slotte, wijl de Chineesche of Inlandsche koopman slechts aarzelend er toe overgaat, groote voorschotten te geven aan een rechtskundige, dien hij niet reeds eenigen tijd kent.

11. Hebben requestanten gemeend in het voorgaande, door een uiteenzetting in grove trekken, zonder tot in bijzonderheden af te dalen, hun grieven kenbaar te hebben gemaakt en te hebben aangetoond, hoe de tegenwoordige rechtspleging voor den handel in de residentie Oostkust van Soematra als ten eenenmale onvoldoende, ja zelfs als belemmerend moet worden beschouwd, er is nog een ander punt, waarop zij meenen de aandacht te moeten vestigen. Het betreft den eigendom van onroerende goederen en rechten en de overdracht daarvan, zoomede het vestigen van hypotheek.

Dit onderwerp is geheel en al niet geregeld, en het is te vreezen dat zich te eeniger tijd naar aanleiding hiervan de meest ingewikkelde en onontwarbare geschillen zullen voordoen.

De eenige grondeigenaars in de Residentie Oostkust van Soematra zijn de inlandsche vorsten. Deze staan aan de ingezetenen tegen betaling eener jaarlijksche grondrente „hasil tanah" genaamd, grootere of kleinere perceelen in erfpacht af, gewoonlijk voor den tijd van 75 jaren. Deze erfpacht wordt verleden bij zoogenaamde acte van afstand van erfpachtsrecht, goed te keuren door het hoofd van gewestelijk bestuur. Deze erfpachtsacten worden ingeschreven in een register, dat gehouden wordt door het hoofd van plaatselijk bestuur.

Voor zoover het perceelen betreft, door de Deli Mij. in onderhuur uitgegeven, geschiedt die inschrijving ten kantore van de hoofdadministratie der Deli Mij.

Dat deze acten feitelijk geen erfpachtsrecht in het leven roepen en dus de geheele overeenkomst slechts als gewone huur en verhuur kan worden beschouwd, behoeft geen nader betoog.

De practijk is echter, dat de verkrijger werkelijk meent een stuk gronds in erfpacht te hebben ontvangen en daar op een perceel huizen opricht, welke hij als zijn eigendom beschouwt. Wanneer hij echter hypotheek op het hem in erfpacht afgestaan perceel en de daarop gerichte gebouwen wil vestigen, blijkt dit uit den aard der zaak onmogelijk te zijn.

Dat deze opvatting der zaak gedeeld wordt door het gouvernement, blijkt wel uit het ontbreken van een kantoor van hypotheken ter hoofdplaats. Zoo ook is Stbl. 1834 no. 27 met de later daarin gebrachte wijzigingen, regelende de in- en overschrijving van onroerende goederen, in de residentie Oostkust van Soematra niet van toepassing.

Nu geschiedt, zoo dergelijke erfpachtsrechten met op de perceelen staande gebouwen worden verkocht, de verkooping als die van *roerend* goed. Ten opzichte van het erfpachtsrecht zou deze regeling er nog door kunnen, daar dit, gelijk boven reeds is opgemerkt, niet anders is dan een huurcontract voor een gegeven aantal jaren. Men zal echter de rede geweld moeten aandoen, wanneer men een huis als een *roerend* goed wil beschouwen. Hoe hier de bij art. 612 B. W. bedoelde traditio manu zal plaats vinden, is een raadsel. Het gevolg is, dat de levering zooals de wet die vereischt, van een onroerend goed in de residentie Soematra's Oostkust niet kan plaats vinden.

Overdracht van den eigendom, zoowel als het vestigen van hypotheek op een onroerend goed is, in deze residentie onmogelijk. Toch is het voor den koopman vaak gewenscht, zijn onroerende goederen te kunnen bezwaren, ten einde over het noodige werkkapitaal voor zijne zaken te kunnen beschikken. Of wel, om zich een crediet bij een der bankinstellingen te zien geopend.

De practijk is, dat de een of andere notarieele acte wordt opgemaakt, waarbij de betreffende onroerende goederen worden verkocht met het recht van wederinkoop binnen zekeren termijn.

Voor deze acte wordt ten controleurskantore op het voorgenoemde register aanteekening gehouden, dan wel geschiedt dit in het register gehouden door de Deli-Maatschappij.

Zoo lang alles goed gaat en de zaak blijft van beide zijden te goeder trouw, is er geen gevaar.

Doch dat is er dan ook niet zonder zoodanige acte. In geval evenwel van faillissement van den betrokken koopman, zal de geldschieter zijn rechten niet geldig kunnen maken en zal hij voor zijne vordering concurreerend schuldeischer in den boedel worden.

Immers de levering, waarvoor pas de overeengekomen koop en verkoop is voltooid en waarna pas de eigendom zal zijn overgegaan, is niet geschied, kon zelfs niet geschieden in den zin der wet.

Soms is het zelfs gebeurd, dat men, met het oog op den verkoop door het Gouvernement van huizen als *roerend* goed, gemeend heeft met een acte van in pandgeving te kunnen volstaan, de gebouwen door overgifte der sleutels in de macht van den pandnemer brengende.

Tot welke ingewikkelde rechtsquesties en tot welke disasters deze regeling in een tijd van crisis aanleiding zal geven, is niet te overzien. Het komt requestanten dan ook voor, dat deze aangelegenheid, waarmede honderdduizenden, om niet te zeggen millioenen gemoeid zijn, niet langer ongeregeld mag blijven en dat het dringend noodzakelijk is, binnen den kortst mogelijken tijd, de in- en overschrijving van onroerende goederen aan wettelijke voorschriften te onderwerpen.

Verder wenschen requestanten er nog de aandacht op te vestigen dat de oprichting van een Wees- en Boedelkamer en van een Kamer van Koophandel voor de residentie Oostkust van Soematra ten zeerste zou gewenscht zijn. Het ligt niet in het plan dezer toelichting, in het bijzonder het nut en het noodzakelijke van beide instellingen voor het gewest in den breede aan te toonen. Toch schijnt het niet overbodig er op te wijzen dat de Weeskamer te Batavia, in het gewest vertegenwoordigd door een commies ten Residentiekantore, deze regeling niet voldoende kan worden geacht.

Bedoelde ambtenaar toch, hoe ijverig en vigelant hij moge wezen, heeft uit den aard zijner betrekking geen gelegenheid tot het doen van reizen, ten einde zich persoonlijk met de regeling van opengevallen boedels bezig te houden.

Zijn bemoeienis toch strekt zich uit over meer dan 2000 Europeanen en meer dan 200,000 Chineezen, terwijl de uitgestrektheid van het gewest de oppervlakte van geheel Nederland verre overtreft.

Naschrift.

Door den heer W. C. B. Wintgens wordt de navolgende toelichting op het door hem bij de discussie aangevoerde, aangeboden, waaraan met genoegen een plaats wordt verleend.

Uit het antwoord van den heer Martijn op mijne opmerkingen, bleek, dat hij aan *éénc* mededeeling eene wijdere strekking gaf dan beoogd was; ik had geene gelegenheid om den Inleider dien avond er nog op te wijzen. Het betreft het volgende:

Ik deelde mede, dat *te Belawan Deli* de Steamlaunches (kleine stoomertjes) voorzien worden van N. I. Jaarpassen in stede van zeebrieven en dat zulks eerst in 1900 is aangevangen, zoodat men voor het in de vaart brengen zich niet meer tot den Gouverneur-Generaal maar tot den Resident had te wenden. (De Inleider had nl. het aanvragen van een zeebrief aan den Gouverneur-Generaal voor een Steamlaunch iets absurds gevonden).

Algemeen is dit tot nu toe niet toegepast, hoe wenschelijk het ook ware. [1]) Volgens het antwoord van den Inleider scheen hij zulks te veronderstellen.

In andere plaatsen der Residentie Oostkust van Soematra als Pangkalan Brandan en Tandjong Poera (alwaar de petroleummaatschappijen met hare talrijke stoomertjes gevestigd zijn) worden, naar ik vermeen, nog zeebrieven afgegeven. De toenmalige Resident (v. d. Steenstraaten) was het, bij gedachtenwisseling hierover, met mij eens, dat volgens den geest der wet een steamlaunch, gevoerd door inlanders, een *inlandsch* vaartuig was, hoewel het zelfde vaartuig volgens de letter der Wet een *Europeesch geluigd* vaartuig zou moeten genoemd worden. [2])

Bij de laatste opvatting komt men echter tot zulke *ongerijmdheden*, dat de afgifte van een Jaarpas wel van zelf spreekt.

Hoe wil men nl. bij een stoomertje, bemand door inlanders in dienst van maatschappijen, waarmede zij reeds een persoonlijk contract aangingen, nu eischen: *een monsterrol* (aparte huurovereenkomst tusschen schipper en schepelingen), een goed bijgehouden *Journaal*, een *strafregister*, een *wetboek van koophandel*, een *internationaal seinboek*, alle welke dokumenten aan boord moeten zijn (art. 357 Wetb. v. Kooph.) of dienen te zijn (zooals een seinboek, waar 't schip op een zeebrief een internationaal lettersein krijgt), wanneer men met een schip, op zeebrief varend, te maken heeft? De onhoudbaarheid der voorschriften valt hierbij in 't oog [3]).

Ook was destijds (1900) eene der overwegingen, dat vroeger een schip op een zeebrief varende, moest worden uitgeklaard op eene gezegelde akte van uitklaring à f 150, waarvan de vaartuigen, op Jaarpas varend, waren vrijgesteld.

Het N. I. Staatsblad no. 21 (1902) gaf vrijstelling voor alle schepen en vaartuigen kleiner dan 90 M^3 inhoud, zoodat die drukkende zegelbelasting ten minste verviel, de door mij bedoelde vaartuigen zijn meestal kleiner dan 90 M^3.

Het eenige, wat een N. I. Jaarpas nu tegen heeft, is, dat het stuk jaarlijks moet vernieuwd worden tegen een zeebrief eerst na 4 jaar.

Hierin ware door de N. I. Regeering tegemoet te komen, door de kosten per M^3 voor een Jaarpas thans 20 cts. naar rata te verminderen [4]).

1) Waarom niet?
Waarom meten met twee maten in 't zelfde gewest? (Inleider).

2) Is er grooter wetgevende onzin denkbaar? (Inleider).

3) En dan moet men die notendoppen zien zonder mast waaraan ze een Internationaal lettersein zouden *kunnen* hijschen. (Inleider.)

4) Mijn dank aan den heer W. die de impotentie van den Indischen wetgever aan de kaak heeft gesteld. (Inleider).

Van Vreemde Koloniën.

Engelsch-Indië. In den laatsten tijd is deze groote engelsche kolonie nog al eens ter sprake gekomen. Een belangrijk feit, dat ons een helder inzicht geeft in de wijze, waarop engelsche koloniale autoriteiten op eigen vuist imperialistische politiek drijven en tegen besliste voorschriften van de moederlandsche regeering hun eigen wil trachten door te drijven, is wel de openbaarmaking van het Blue-book betreffende de missie naar Tibet. Belangrijk zijn daarin vooral de onthullingen betreffende de, door het hoofd dier missie, kolonel Younghusband gevoerde onderhandelingen, nadat hij tegen de oorspronkelijke bedoeling in, tot Lhassa was doorgedrongen, de heilige stad der Lama's. Herhaaldelijk moest de engelsche minister voor Indië, Brodrick, tusschen beide komen om aan lord Curzon en zijn ondergeschikte den wil der engelsche regeering duidelijk te maken, dat van geen annexatie middellijk of rechtstreeks, van tibetaansch grondgebied sprake mocht wezen. De, door kolonel Younghusband aan Tibet opgelegde schadevergoeding, in termijnen af te betalen met de Tsjoembi-vallei als onderpand, waardoor hare bezetting door engelsch-indische troepen gedurende 75 jaren zou zijn verzekerd, werd tot op een zesde van het oorspronkelijk geëischt bedrag teruggebracht en de duur der bezetting van genoemde vallei tot 'n termijn van drie jaren, terwijl de engelsch-indische regeering ook genoodzaakt werd den, tegen de duidelijke voorschriften in gestelden eisch te laten vallen, van de toelating van 'n engelschen zoogenaamden handelsagent te Lhassa, waardoor Tibet als het ware onder engelsch protectoraat zou zijn gesteld.

Een ander feit, dat nog al de aandacht heeft getrokken in engelsch-koloniale kringen, was de weigering van den indischen onderkoning, lord Curzon, om sir Henry Cotton te ontvangen in diens kwaliteit van woordvoerder voor het jongste Indisch Nationaal Congres, dat door hem was voorgezeten en welks besluiten hij den onderkoning wenschte voor te dragen. Sir Henry mocht evenwel slechts zijne opwachting bij den onderkoning maken als onlangs afgetreden indisch hoofdambtenaar, zonder daarbij van de grieven der Indiërs te mogen reppen, die zich ditmaal in hoofdzaak richtten tegen de reactionnaire begrippen en maatregelen van den onderkoning o. a. op 't gebied van deelneming der ontwikkelde inboorlingen aan het bestuur van 't land, terwijl tevens o. a. de noodzakelijkheid werd betoogd van een onderzoek naar den toestand der plattelandsbevolking en de schrikbarende lasten, welke zij heeft te torsen.

Een derde feit, dat uit den jongsten tijd valt te releveeren, is de vergadering, den 30sten Januari ll. te Londen gehouden door de „East-India-Association", onder voorzitterschap van onzen voormaligen landgenoot lord Reay, in welke vergadering gewezen werd op de onbillijkheid om Indië geen stem te geven in de voorgenomen koloniale conferentie ter bespreking der tariefquaestie. Door de vergadering werd een resolutie aangenomen, waarbij vertegenwoordiging van Indië ter conferentie, niet slechts door gouvernements-gedelegeerden maar ook door blanken en inboorlingen, bij handel en industrie der kolonie betrokken, noodzakelijk werd verklaard, met het oog op de plaats, die de kolonie in het rijk inneemt.

Welke die plaats in werkelijkheid is, vonden we eens door den heer Subramanya Iyer, den 11den Juni 1902 op het 11de Provinciaal Congres te Madras, uiteengezet.

„Engeland is de grootste industrie-staat ter wereld; en daar het zijne industrie steeds uitbreidt, moeten oude markten beter bewerkt worden en nieuwe gezocht voor de voortbrengselen zijner nijverheid. Indië met zijn 300 millioen zielen is 'n markt, zooals men er geen tweede ter wereld aantreft. Daarom profiteert Engeland er zoo goed mogelijk van. Al het graan en alle ruwe grondstof, waarop 't de hand kan leggen, uit te voeren en daarvoor zijn eigen artikelen voor dagelijksch gebruik en van weelde in te voeren, en hiertoe alle mogelijke faciliteiten te verleenen ten koste van Indië, dat is Engelands politiek."

En dat men in gezaghebbende engelsche kringen doende is die politiek te bestendigen, blijkt wel uit 't noodig geworden optreden der „East India Association".

En nu ten slotte nog het volgende interessante kijkje, naar wij meenen van de hand van den, ook ten onzent bekenden heer Chailley Bert, in 'n particulier schrijven, onlangs door de *Dépêche Coloniale* geresumeerd, op de engelsche ambtenaarswereld in Birmah gegund:

„Er valt hier (in Birmah) veel te leeren, veel voor onze bezittingen over te nemen. De engelsche ambtenaar, minder intelligent dan de onze, maar veel arbeidzamer en meer nauwgezet, meer afkeerig van het toegeven aan de invallen van 't oogenblik en van de school van 't: „ik zal er me wel uit redden", werkt elken dag acht volle uren; is daarbij actief, steeds er op uit, op tournee en zit zijn ondergeschikten voortdurend achter de vodden. De hoogere ambtenaren laten intusschen hun gedachten gaan over de gewichtige vraagstukken voor 't land. Zij geven 't volk goede wetten, die zich aan zijne behoeften aanpassen, rechters, die het kennen, die zijn taal spreken en ook van zijne zeden en gewoonten op de hoogte zijn. Zij geven net zoo veel om wat tot A's en wat tot B's bevoegdheden hoort als 'n visch om 'n appel. Weinig principes, die meestal toch niet kunnen worden in toepassing gebracht, maar goede dienaren, nauwgezet, ijverig en met den wensch bezield om goed te doen. En dat is alles.

Opsnijders, zwetsers en zoo meer hebben hier niets te maken. Het zijn daarom nog geen verwijfde luitjes. Zij rijden paard als centauren en elk hunner heeft in zijn huis 'n stuk of tien tijgerhuiden van dieren die hij zelf geschoten heeft. Het resultaat is dat de bevolking hun goed gezind is. Niemand wenscht in ernst de Engelschen te zien weggaan. Een ieder voelt dat daar een verstandig bestuur zetelt, een eerlijk toezicht. Om alleen van Birmah en van de wetten te spreken, waaronder het wordt bestuurd. Er is een wetboek voor Neder-Birmah, één voor Opper-Birmah, één voor de Sjanstammen, één voor de Kasjins, één voor de Sjioes. Elk ambtenaar spreekt het Birmaansch en daarbij nog de locale spreektaal: het sjan, kasjin, sjioe enz. Men zet er hen toe aan, moedigt hen aan door belooningen, dwingt er hen toe door bedreiging met eventueel ontslag. En ik heb ze gehoord. Zij spreken die talen en dialecten evenals wij 't fransch; ik zeg niet grammaticaal zuiver en in de puntjes, maar vlot. Wie wat met de justitie te maken heeft wordt in zijn eigen taal en zonder tolken berecht. Ik zou nog meer voorbeelden kunnen noemen.

Niet alles is hier goed. Het onderwijs is werkelijk middelmatig. Dan zijn er te veel advokaten, zoo engelsche als inlandsche, en de gerechtskosten loopen te hoog. Maar de moreele, economische en financieele belangen worden met zorg behartigd: en de eenige grief, die men zou kunnen uitspreken is dat de Engelschen den inboorling niet lief hebben."

Voornaamste inhoud van Nederlandsche Tijdschriften over Oost- en West-Indië.

De Indische Gids. Febr. 1905.

Over het primitief begrip van grondeigendom, door Mr. F. D. E. van Ossenbrugge. — De begrooting van Ned.-Indië voor het jaar 1905, door Mr. D. Fock. — Consantverbinding in 't Javaansch, door H. N. Kiliaan. — *Varia*: Het twintigste Indische Nationale Congres te Bombay. — Vroegere voorstellen in zake het privaatrecht der Inlanders. — Contracten met Balineesche vorsten. — De onttrekking van millioenen aan Indië, door Mr. C. Th. van Deventer. — *Koloniale literatuur*. — *Wetenschap en Industrie*: Het caoutchouc. — De Nanoesa-eilanden. — Maandel. Revue van Brochures, enz., door J. E. de M. — Enz.

Vragen van den dag. Febr. 1905.

Dr. H. Blink: Eenige bladzijden uit de geschiedenis der economische ontwikkeling van de Inlanders op Java. II. De 19e eeuw (slot).

De Gids. Februari 1904.

Rechtshervorming in Indië, door Mr. C. Th. van Deventer.

De Indische Mercuur. N°. 6. 7 Februari 1905.

Overzicht der cultuur van kina, door P. van der Wielen (vervolg met kaart). — De Chineesche buitenlandsche handel (vervolg). — Indische komkommervruchten, door F. A. von Stürler (met afb.) — Verslag van het Mijnwezen over het 2e kwartaal 1904. — *Feuilleton*: Amerikaansche reisindrukken (vervolg). — Verslagen van Maatschappijen, enz.

Weekblad voor Indië. N°. 36.

Een Indisch landfeest op Pasirmalang bij Bandoeng, door R. B. M. (met platen). — Berijmde geschiedenis van Ned.-Indië, IV, door W. van Delft. — Een Tenggersprookje, door H. Dijkhof. — De zee, door D. G. — Een onvergetelijke oudejaarsavond, door A. F. Herrmann. Enz.

ADVERTENTIEN.

De 's-Gravenhaagsche Boek- en Handelsdrukkerij voorheen Gebr. Giunta d'Albani